

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra regionálního managementu a práva

Bakalářská práce

Politický proces ve vybrané obci (Jindřichův Hradec)

Vypracovala: Vanessa Berková
Vedoucí práce: Ing. Sylvie Kobzev Kotásková, Ph.D.

České Budějovice 2022

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Vanessa BERKOVÁ
Osobní číslo: E19048
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Obchodní podnikání
Téma práce: Politický proces ve vybrané obci (Jindřichův Hradec)
Zadávací katedra: Katedra regionálního managementu a práva

Zásady pro vypracování

Cíl práce:

Cílem práce je zjistit, jaké faktory ovlivňují charakter lokálního politického procesu ve vybrané obci. Dílčími cíli bude v rámci zvoleného tématu: charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obce a vyhodnotit jejich vliv na vývoj lokální politiky; identifikovat aktéry politického procesu v obci (lokální politické subjekty, zájmové skupiny, podnikatelské subjekty apod.) a analyzovat jejich vzájemné vztahy; definovat charakter lokálního politického procesu na základě analýzy vývoje lokálního stranického systému a komparace lokálních výsledků voleb do zastupitelstva obce od roku 2002 do roku 2018.

Metodický postup:

Při vypracování práce bude využit výzkumný přístup, jenž zohledňuje odlišnosti politického procesu v obcích různých kategorií. Bakalářská práce bude mít charakter případové studie. Ke sběru dat budou využity zejména dvě základní techniky – studium dokumentů a dotazování. Dále budou použity další standardní metodologické postupy využívané v politologii, především komparace. Práce bude taktéž postavena na datech získaných prostřednictvím Českého statistického úřadu (www.volby.cz).

Rámcová osnova:

- Úvod
- Cíl práce
- Metodika
- Literární rešerše (definice obce, obecní samospráva v ČR, komunální volby, lokální politické stranictví, participace občanů)
- Socioekonomická a demografická charakteristika obce
- Praktická část (analýza lokálního politického procesu, občanská participace, analýza stranického systému obce)
- Závěr
- Zdroje
- Přílohy

Rozsah pracovní zprávy: 40 – 50 stran

Rozsah grafických prací: dle potřeby

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam doporučené literatury:

Balik, S. Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009, ISBN 978-80-247-2908-4.

Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5.

Řichová, B. Úvod do současné politologie: srovnávací analýza demokratických politických systémů. Praha: Portál, 2002, ISBN 80-7178-628-4.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Sylvie Kobzev Kotásková, Ph.D.**
Katedra regionálního managementu a práva

Datum zadání bakalářské práce: **12. března 2021**

Termín odevzdání bakalářské práce: **15. dubna 2022**

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studená 13 (26)
370 05 České Budějovice

doc. Dr. Ing. Dagmar Škodová Parmová
děkanka

doc. PhDr. Miroslav Lapka, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 24. března 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 12. dubna 2022

Vanessa Berková

Poděkování

Ráda bych poděkovala Ing. Sylvii Kobzev Kotáskové, Ph.D. za věnovaný čas, úsilí a odborné znalosti při vedení této bakalářské práce. Bez těchto cenných rad by práce nezískala tuto finální podobu, která je produktem investovaného času a zkoumání. Velké poděkování patří mé rodině za poskytnutí kvalitního zázemí, výchovy a vzbuzení touhy po studiu a vzdělávání. Poděkování patří i všem respondentům, kteří byli tak laskaví a vyplnili dotazník sloužící pro vypracování praktické části této práce.

Obsah

1	Úvod	4
2	Cíl a metodika práce	6
3	Obec	8
3.1	Definice obce	8
3.2	Působnost obce	8
4	Obecní samospráva v České republice	10
4.1	Orgány obce	10
4.1.1	Zastupitelstvo	10
4.1.2	Rada obce	12
4.1.3	Starosta	13
4.1.4	Obecní úřad	13
4.1.5	Výbory zastupitelstva	14
4.1.6	Komise rady	15
4.1.7	Správce obce	15
4.2	Dozor	16
5	Volby	17
5.1	Funkce voleb	17
5.2	Aktivní a pasivní volební právo	17
5.3	Volební systémy	18
5.3.1	Volební obvody	19
5.3.2	Forma kandidatury	19
5.3.3	Struktura hlasů	19
5.3.4	Volební klauzule	19
5.3.5	Volební formule	20
5.4	Typologie volebních systémů	21
5.5	Volby do zastupitelstva obce	21
6	Lokální politické stranictví	24
6.1	Definice politické strany	24
6.2	Historie politického stranictví	25
6.3	Funkce politických stran	25
6.4	Typologie politických stran	26
6.4.1	Základní klasifikační typy politických stran	26
6.5	Typologie stranických systémů	27

7	Politická participace občanů.....	28
7.1	Účast ve volbách	28
7.2	Faktory ovlivňující výši volební účasti	29
8	Socioekonomická a demografická charakteristika obce.....	31
8.1	Charakteristika města	31
8.2	Demografická struktura.....	32
8.3	Geografická struktura a podnikatelské subjekty	34
8.4	Školství.....	35
9	Aktéři politického procesu	36
9.1	Politické strany v obci.....	36
9.1.1	ANO 2011.....	36
9.1.2	Česká strana sociálně demokratická	36
9.1.3	Komunistická strana Čech a Moravy	36
9.1.4	Křesťanská a demokratická unie-Československá strana lidová.....	36
9.1.5	Občanská demokratická strana	36
9.1.6	PATRIOTI Jindřichův Hradec.....	37
9.1.7	SNK Evropští demokraté	37
9.1.8	TOP 09.....	37
9.2	Nezávislí kandidáti.....	37
9.3	Zájmové skupiny a podnikatelské subjekty	38
10	Analýza lokálního politického procesu.....	40
10.1	Volby v roce 2002.....	40
10.2	Volby v roce 2006.....	41
10.3	Volby v roce 2010.....	42
10.4	Volby v roce 2014.....	44
10.5	Volby v roce 2018.....	46
10.6	Zhodnocení komunálních voleb v Jindřichově Hradci	47
10.6.1	Občanská participace	47
10.6.2	Výsledky strany ČSSD	49
10.7	Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny	49
11	Dotazníkové šetření	51
11.1	Prezentace výsledků a zhodnocení otázek z dotazníku.....	51
11.2	Vyhodnocení výzkumných otázek	61
	Závěr	62

I. Summary.....	64
II. Seznam použitých zdrojů	65
III. Seznam tabulek a obrázků	69
IV. Přílohy	70

1 Úvod

Volby do obecního zastupitelstva představují pro občany České republiky možnost vyjádření podpory politickým subjektům či nespokojenosti s obecní politikou, která je jim blízká. Pomocí tajného hlasování mají možnost podpořit politický subjekt, se kterým sympatizují. To může být jeden z důvodů relativně vyšší volební účasti, kdy voliči mají možnost zvolit konkrétního jedince, kterého osobně znají. Největší pozornost se však stále věnuje volbám do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a volbám prezidenta republiky.

Nejdůležitější znak jednotlivých voleb v České republice je záruka demokracie a možnost svobodného rozhodnutí o volbě. Důležité faktory, které hrají významnou roli v rámci komunální politiky, jsou počet obyvatel obce, demografická struktura obyvatelstva, nezaměstnanost a pracovní podmínky, historie, geografické podmínky, lokální politické subjekty, ale i zájmové skupiny a podnikatelské subjekty.

Téma této bakalářské práce se zaměřuje na politické dění v období od roku 2002 do roku 2018 ve středně velkém městě ležícím v Jihočeském kraji České republiky. Hlavní důvod výběru města Jindřichův Hradec je skutečnost, že se jedná o rodiště autorky této práce a je jí tudíž velmi blízké.

Práce se bude primárně zaměřovat na politickou stranu, která má dlouhou tradici a působnost v místě zkoumání. Zároveň se jedná o vícenásobného vítěze komunálních voleb v Jindřichově Hradci. Touto stranou je Česká strana sociálně demokratická, zkratkou ČSSD. Cílem práce je zjistit, zda strana ČSSD měla několikrát po sobě úspěch ve volbách do obecního zastupitelstva díky známé osobnosti v čele strany. V čele ČSSD stál v letech 2010-2020 nyní již bývalý starosta města Ing. Stanislav Mrvka. Podstatné bude zjistit, zda Mrvkova pozice ve vedení města měla přínos i pro jeho politickou stranu.

Inženýr Stanislav Mrvka jakožto nestraník¹ byl ve volbách do zastupitelstva obce v Jindřichově Hradci v roce 2010 lídrem kandidátní listiny strany ČSSD a byl zvolen zastupitelem. Ten samý rok byl zvolen starostou města a vstoupil do strany ČSSD. V roce

¹ osoba bez politické příslušnosti

2020 vystoupil ze strany ČSSD, aby se mohl stát 1. místopředsedou nově založeného hnutí Změna 2020, což vedlo i k jeho odvolání z funkce starosty Jindřichova Hradce.

První část práce je určena k představení základních pojmů týkajících se politického procesu a k získání základních politických znalostí. Dále se text zabývá charakteristikou města Jindřichův Hradec, na kterou pozvolna navazuje praktická část. Vlastní text práce se zaměřuje nejprve na aktéry politického procesu a poté na jeho analýzu. Informace ze zhodnocení výsledků voleb za období 2002-2018 byly využity při formulaci výzkumných otázek. Navržené výzkumné otázky korespondují s cílem a tématem této bakalářské práce. Na základě analýzy a následného stanovení výzkumných otázek bylo vytvořeno dotazníkové šetření. Dotazník byl zpracován pro efektivnější využití získaných sekundárních dat a pro získání názorů určitého vzorku respondentů na stranu ČSSD. Dotazníkové šetření mělo online formu, bylo distribuováno prostřednictvím sociálních sítí a zaměřovalo se na občany Jindřichova Hradce.

Následně jsou podrobně prezentovány zjištěné výstupy a vyhodnoceny jednotlivé výzkumné otázky. V závěru této bakalářské práce je shrnut přínos práce pro danou problematiku a je vyhodnoceno, zda byly naplněny stanovené cíle.

2 Cíl a metodika práce

Východiskem této bakalářské práce je zjistit, zda Česká strana sociálně demokratická (ČSSD) působící v Jindřichově Hradci vyhrávala nebo získávala větší počet mandátů při komunálních volbách díky významné osobnosti v čele, Ing. Stanislavu Mrvkovi. Bakalářská práce má charakter případové studie. Mezi dílčí cíle práce se řadí charakterizování hlavních socioekonomických ukazatelů obce, identifikování aktérů politického procesu a komparace výsledků jednotlivých voleb do zastupitelstva obce od roku 2002 do roku 2018. Aktéry politického procesu představují lokální politické subjekty, zájmové skupiny a podnikatelské subjekty.

Práce je složena ze dvou hlavních částí, a to teoretické a praktické. Teoretická část se zabývá politickým procesem od obecní samosprávy České republiky přes komunální volby a lokální politické stranictví až po politickou participaci občanů. Informace jsou čerpány především z odborné literatury a online článků, které jsou zaměřené na tematiku politického procesu.

Na teoretickou část je navázána socioekonomická a demografická charakteristika obce, která zahrnuje obecné informace o městě, demografickou strukturu, geografickou strukturu, podnikatelské subjekty a v poslední řadě školství. Z důvodu nezveřejnění potřebných výsledků Sčítání lidu 2021 v průběhu zpracování této práce nebylo možné zahrnout do charakteristiky města podrobnější a nejaktuálnější údaje o obyvatelstvu a demografické struktuře.

Při sběru dat pro praktickou část byly využity převážně dvě základní techniky, a to studium dokumentů a dotazování. Na charakteristiku města navazuje kapitola týkající se aktérů politického procesu, kde jsou krátce představeny jednotlivé politické subjekty působící v Jindřichově Hradci, ale i zájmové skupiny a podnikatelské subjekty. Dále je aplikována komparace lokálních výsledků komunálních voleb od roku 2002 do roku 2018. Komparace je obecně využívána v politologii jakožto standardní metodologický postup. V praktické části je čerpáno jak z dat z Českého statistického úřadu, tak z webových stránek www.volby.cz. Pro získání dostatečného množství informací se využil kvantitativní výzkum prostřednictvím dotazníkového šetření.

Na základě jednotlivých výsledků komunálních voleb v Jindřichově Hradci byly stanoveny následující výzkumné otázky k prováděnému výzkumu:

1. Myslí si více než polovina respondentů, že úspěch strany ČSSD byl pozitivně ovlivněn Ing. Stanislavem Mrvkou?
2. Jsou komunální volby pro občany Jindřichova Hradce důležité a zajímají se o ně?
3. Volila více než jedna třetina respondentů alespoň jednu stranu ČSSD v komunálních volbách od roku 2002 do roku 2018?

Dotazníkové šetření bylo cíleno na obyvatele Jindřichova Hradce, kteří zde bydlí, mají zde trvalý pobyt nebo zde bydleli mezi lety 2002 a 2018. Jeho záměrem bylo zjistit, zda dotazovaní respondenti volili stranu ČSSD, a pokud ne, co by je přimělo ji zvolit. Dále bylo podstatné zjistit, zda respondenti považují Ing. Stanislava Mrvku za osobu, která přispěla k úspěchu strany ČSSD v komunálních volbách. Dotazník byl vytvořen pomocí nástroje Formuláře Google, který byl online formou distribuován občanům Jindřichova Hradce.

Informace získané ze sekundárních zdrojů jsou v práci doplňovány přehlednými grafy. Veškeré zdroje, které bakalářská práce obsahuje, jsou citovány podle citační normy APA 6th.

3 Obec

3.1 Definice obce

Podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, se obec vymezuje jako základní územní samosprávné společenství občanů tvořící územní celek, který je vytyčen hranicí území obce. Obec se také definuje jako veřejnoprávní korporace, která vlastní majetek. V právních záležitostech jedná svým jménem. Mezi její hlavní povinnosti patří péče o všeobecný rozvoj své oblasti, starost o potřeby svých občanů a ochrana veřejného zájmu. Tyto povinnosti jsou blíže popsány v zákonech a jiných právních předpisech (Čmejrek, 2008, 28).

Pojem obec je možné chápat dvěma možnými způsoby. Obecní zřízení definuje obec jako jakékoliv sídlo, které má právo se samo spravovat neboli má vlastní samosprávu. Pojem obec tedy v tomto případě zahrnuje i město a statutární město. V praxi je obec ztotožňována s vesnicí. V tomto případě se tedy jedná o protiklad pojmu město. V této práci se bude používat pojem obec definovaný podle obecního zřízení (Balík, 2009, 29).

3.2 Působnost obce

Obce v České republice mají dvojí působnost, a to samostatnou a přenesenou. Samostatná neboli přirozená působnost zahrnuje všechny záležitosti týkající se zájmu obce a jejích občanů a také záležitosti svěřené zákonem. Přenesená působnost se definuje jako vykonávání státní správy, která byla svěřena orgánům obce státem. Působnost je vykonávána obecním úřadem, který realizuje tuto činnost jménem státu a plní jeho úkoly (Čmejrek, Bubeníček & Luhanová, 2006, 36-41).

Funkce, které se zaměřují na pravomoci z oblasti samostatné působnosti, lze rozřadit do sedmi skupin – politické, ekonomické, sociální, ekologické, bezpečnostní, infrastrukturní a prognostické (Balík, 2009, 30-31).

Mezi politické funkce patří například volba a ustanovení orgánů obcí, vytváření partnerství s dalšími obcemi, udělování čestného občanství a cen, pojmenování ulic a dalších veřejných prostranství. Sestavování rozpočtu, hospodaření s majetkem, zakládání a rušení právnických osob, zřizování peněžních fondů a poskytování a přijímání darů jsou funkce, které se řadí do skupiny ekonomických funkcí. Sociální funkce se zaměřují na oblasti vzdělávání, zdravotnické péče, sportu a kultury. Řadí se mezi ně zakládání škol, sportovišť, zdravotnických zařízení, klubů důchodců a kulturních

zařízení. Mezi funkce ekologické patří zajišťování čistoty, svoz a likvidace odpadů, odvádění a čištění odpadních vod. Funkce bezpečnostní slouží k vytvoření obecní policie. Infrastrukturní funkce jsou velmi důležitá. Lze mezi ně zařadit správu, údržbu a provozování zařízení zřízených k uspokojování potřeb občanů obce, konkrétně se jedná o údržbu komunikací, vodovodů a kanalizací. Prognostické funkce jsou funkce podpůrné, které slouží dalším funkcím. Jedná se o schvalování programu rozvoje obce, územního plánu, regulačního plánu a dalších (Balík, 2009, 30-31).

Obec má možnost využít řadu nástrojů, díky kterým realizuje tyto funkce, a to od usnesení zastupitelstva nebo rady, přes uzavření smlouvy až k vydávání obecně závazných vyhlášek v záležitostech samostatné působnosti a ukládání sankcí. Mezi samostatnou a přenesenou působností existuje jisté napětí. Je možné se s tím setkat v oblasti financování přenesené působnosti, ale také se může jednat o snahu státu zaměnit samostatnou působnost za přenesenou. Ukázkovým příkladem je problém s čištěním odpadních vod (Balík, 2009, 30-31).

4 Obecní samospráva v České republice

Obec samostatně řídí zastupitelstvo obce. Mezi další orgány patří rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce. Specifický typ obce je statutární město, které může rozčlenit svou oblast na městské obvody nebo městské části, které mají vlastní orgány samosprávy. Celkový počet statutárních měst v České republice je dvacet sedm. Praha není podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, statutárním městem, ale má postavení hlavního města, které je obdobné statutárnímu městu (Balík, 2009, 23).

Jedním ze základních znaků obce je vymezení jejího území. Obec může být ohraničena jedním, nebo více katastrálními územími. Pokud dají souhlas zastupitelstva všech týkajících se obcí, může se území obce změnit (Balík, 2009, 61-62).

4.1 Orgány obce

Obec může navenek jednat pouze prostřednictvím svých orgánů jakožto fyzických osob, jelikož se jedná o veřejnoprávní korporaci. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, definuje zastupitelstvo obce, radu obce, starostu, obecní úřad, zvláštní orgány obce a dále komise, pokud plní činnost na základě přenesené působnosti. Výjimečný orgán, který může vzniknout, je správce obce (Balík, 2009, 67).

4.1.1 Zastupitelstvo

Zastupitelstvo obce je základní orgán samosprávy obce, jelikož o jeho jednotlivých členech rozhodují přímo občané v obecních volbách. Ostatní orgány jsou od zastupitelstva odvozeny. Počet členů zastupitelstva je vymezen na základě počtu obyvatel dané obce (Balík, 2009, 67).

Tabulka 1 Počet členů zastupitelstva na základě počtu obyvatel

Počet obyvatel	Počet členů zastupitelstva
Do 500 obyvatel	5 až 15 členů
Od 500 do 3 000 obyvatel	7 až 15 členů
Od 3000 do 10 000 obyvatel	11 až 25 členů
Od 10 000 do 50 000 obyvatel	15 až 35 členů
Od 50 000 do 150 000 obyvatel	25 až 45 členů
Nad 150 000 obyvatel	35 až 55 členů

Zdroj: Čmejrek, 2006, 43

Po skončení hlasování dochází ke zvolení, a tím kandidát získá mandát člena zastupitelstva obce. Zvolený člen složí před zastupitelstvem obce slib, který následně potvrdí svým podpisem. Člen zastupitelstva je povinen mandát vykonávat osobně a na základě složeného slibu. Současně není při výkonu své funkce omezen žádnými nařízeními (Čmejrek, Bubeníček & Čopík, 2010, 39).

Mezi práva členů zastupitelstva obce patří například předkládat zastupitelstvu obce, radě obce, výborům a komisím návrhy na projednání, vznášet dotazy, připomínky a podněty na radu obce a její jednotlivé členy. Povinnosti členů zastupitelstva obce jsou účast na zasedání zastupitelstva obce, plnění úkolů uložených orgánem, hájení zájmů občanů obce či jednání a vystupování bez ohrožení vážnosti jeho funkce a další (Balík, 2009, 69-70).

Zastupitelstvo má právo rozhodovat ve věcech patřících do samostatné působnosti obce. Do samostatné působnosti lze zahrnout otázky týkající se zájmu obce a jejích občanů. Výjimka z působnosti vznikne, pokud jimi jsou zákonem pověřeny kraje nebo pokud se jedná o přenesenou působnost orgánů obce či o působnost, která je svěřena správním úřadům. Dále lze do samostatné působnosti obce zahrnout i záležitosti svěřené zákonem (Čmejrek et al., 2010, 40).

Zastupitelstvo obce plní několik důležitých funkcí. Mezi tyto funkce patří zejména schvalování programu rozvoje obce, schvalování rozpočtu obce a závěrečného účtu obce, zřizování peněžních fondů obce, rozhodování o založení nebo zrušení právnických osob, vydávání obecně závazných vyhlášek obce, navrhování změn katastrálních území uvnitř obce, volení z řad členů zastupitelstva obce starostu, místostarosty a další členy rady obce a také odvolávání z funkce, zřizování a zrušení obecní policie či udělení a odnímání čestného občanství obce a ceny obce (Čmejrek et al., 2010, 41).

Pokud není zřízena rada obce, vydává zastupitelstvo i nařízení obce. Zastupitelstvo může mít i další pravomoc v samostatné působnosti. Výjimku tvoří pravomoci, které jsou zákonem určeny radě obce. Zastupitelstvo obce se platně usnese o volbě nebo rozhodnutí tím, že souhlasí nadpoloviční většina všech členů zastupitelstva obce. Pokud se zastupitelstvo není schopno sejít po dobu delší než šest měsíců, aby se mohlo usnášet, ministerstvo vnitra ho může rozpustit (Balík, 2009, 71).

Zastupitelstvo má povinnost se scházet nejméně jedenkrát za tři měsíce v územním obvodu obce. Zasedání je svoláno a řízeno starostou obce. Starosta musí svolat zasedání,

pokud o to požádá alespoň jedna třetina členů zastupitelstva obce, či hejtman kraje. Zasedání jsou veřejná a potřebné informace jsou zveřejněny obecním úřadem na úřední desce obecního úřadu alespoň sedm dní před samotným zasedáním. Jedná se o informace týkající se místa, doby a doporučeného programu příštího zasedání zastupitelstva obce. Důležité informace o průběhu zasedání obsahuje zápis, ve kterém je uveden počet přítomných členů zastupitelstva, schválený program jednání, průběh a výsledky hlasování a přijatá usnesení. Po podepsání starostou nebo místostarostou a určenými ověřovateli je zápis povinně zveřejněn na obecním úřadu k nahlédnutí (Čmejrek et al., 2010, 42-43).

4.1.2 Rada obce

Rada obce je výkonný orgán obce v oblasti samostatné působnosti a zodpovídá se zastupitelstvu obce. Co se týče přenesené působnosti, radě obce náleží rozhodovat jen v případech stanovených zákonem. Rada obce se nevolí v obcích, v nichž má zastupitelstvo méně než 15 členů. V těchto případech vykonává její pravomoc starosta, popřípadě zastupitelstvo obce (Balík, 2009, 72).

Rada se skládá ze starosty, místostarosty (místostarostů) a dalších členů rady, kteří jsou voleni z řad členů zastupitelstva obce. Počet členů rady obce je vždy lichý – pět, sedm, devět nebo jedenáct členů. Počet členů rady nesmí přesáhnout jednu třetinu počtu členů zastupitelstva. Schůze se uskutečňují podle potřeby a jsou neveřejné. K projednávání jednotlivých záležitostí může rada pozvat dalšího člena zastupitelstva obce a jiné osoby. Pokud je přítomna nadpoloviční většina všech jejích členů, je rada obce schopna se usnášet. Rozhodnutí je platné, souhlasí-li nadpoloviční většina všech členů rady obce (Čmejrek et al., 2010, 43-44)

Z každé schůze musí být vyhotoven zápis, který je podepsán starostou a místostarostou či jiným radním. Zápis obsahuje počet přítomných členů, schválený pořad schůze, průběh a výsledky hlasování a přijatá usnesení. Zápis ze schůze musí být vytvořen nejpozději do sedmi dnů od jejího konání (Balík, 2009, 73).

Radě náleží příprava návrhů pro jednání zastupitelstva obce a zabezpečení plnění jím přijatých usnesení. Rada obce se dále stará o zabezpečování hospodaření obce podle schváleného rozpočtu, vydávání nařízení obce, projednávání a řešení návrhů, připomínek

a podnětů od členů zastupitelstva obce nebo komisemi rady obce či kontrolování plnění úkolů obecním úřadem (Čmejrek et al., 2010, 44-45).

4.1.3 Starosta

Starosta má za úkol zastupovat obec navenek. Jedná se o nejviditelnější orgán obce, který nemá příliš mnoho pravomocí. Starosta a místostarosta mají povinnost být členy České republiky, aby mohli vykonávat svojí funkci. Společně s místostarostou je starosta volen zastupitelstvem obce, kterého vybírá z řad svých členů. Pro zvolení musí souhlasit absolutní většina všech zastupitelů ze zastupitelstva, kterému také odpovídá za svou činnost. Pravomocí starosty je jmenování a odvolávání tajemníka obecního úřadu se souhlasem ředitele krajského úřadu. Mezi povinnosti starosty obce patří například plnění úkolů zaměstnavatele podle zvláštních předpisů, uzavírání a ukončování pracovních poměrů se zaměstnanci obce, objednávání přezkoumání hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok nebo informování veřejnosti o činnosti obce (Balík, 2009, 74-76).

Starosta většinou svolává a řídí zasedání jak zastupitelstva obce, tak i rady obce. Jedná se o jeho nejsilnější kompetenci jakožto starosty obce. Následně má za úkol podepisovat spolu s ověřovateli zápis z jednání zastupitelstva obce a zápis z jednání rady obce. Starosta má pravomoc pozastavit výkon usnesení rady obce, pokud se mu jeví jako nesprávné. Záležitost následně předloží k rozhodnutí členům zastupitelstva na nejbližším zasedání zastupitelstva obce (Čmejrek et al., 2010, 46).

Místostarosta má povinnost zastupovat starostu v době jeho nepřítomnosti nebo v době, kdy nevykonává svou funkci. Místostarosta je určen zastupitelstvem obce. Místostarostů může být zvoleno více a každému mohou být přiděleny rozdílné úkoly. Starosta společně s místostarostou podepisuje právní předpisy obce (Čmejrek et al., 2010, 46; Balík, 2009, 76).

4.1.4 Obecní úřad

Součástí obecního úřadu je starosta, místostarosta (místostarostové), tajemník obecního úřadu a zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu. V čele stojí starosta obce. Rada obce má pravomoc zřídit pro dílčí činnosti obecního úřadu odbory a oddělení, ve kterých pracují zaměstnanci obecního úřadu (Čmejrek et al., 2010, 47).

Obecní úřad vykonává jak úkoly z oblasti samostatné působnosti, tak úkoly z oblasti přenesené působnosti. Do činností samostatné působnosti se řadí úkoly uložené

zastupitelstvem obce nebo radou obce, pomáhání výborům a komisím v jejich činnosti a rozhodování v případech stanovených zákonem (Balík, 2009, 77).

Funkce tajemníka obecního úřadu se ustanovuje v obcích s pověřeným obecním úřadem nebo v obcích s rozšířenou působností. Jedná se o zaměstnance obce, který nesmí zastávat jakoukoliv funkci v politických stranách či hnutích. Na zasedání zastupitelstva obce a schůzi rady obce je přítomen a jeho hlas je hlas poradní. Tajemník obecního úřadu se stará o plnění úkolů v samostatné i přenesené působnosti starostovi. Pokud není funkce tajemníka obecního úřadu ustanovena, plní jeho činnosti starosta. Mezi další povinnosti patří například plnění úkolů uložených zastupitelstvem obce, radou obce nebo starostou, stanovení platů všem zaměstnancům obecního úřadu, vydávání spisového řádu a pracovního řádu obecního úřadu (Čmejrek et al., 2010, 47).

4.1.5 Výbory zastupitelstva

Zastupitelstvo obce má pravomoc zřídit výbory jako své kontrolní orgány, které mohou předkládat své názory a návrhy zastupitelstvu. Výbor má na starost záležitosti, které mu svěří zastupitelstvo obce, kterému zároveň výbor odpovídá za svou činnost. Předsedou výboru je člen zastupitelstva obce a počet členů musí být vždy lichý. Usnesení výboru se pokládá za platné, pokud s ním vyslovila souhlas nadpoloviční většina všech členů výboru (Balík, 2009, 78-79).

Zastupitelstvo vždy ustanovuje finanční a kontrolní výbor. Tyto výbory se skládají nejméně ze tří členů. Členem se nemůže stát starosta, místostarosta, tajemník obecního úřadu ani osoby, které zabezpečují rozpočtové a účetní činnosti na obecním úřadu. Finanční výbor kontroluje hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce a plní další úkoly přidělené zastupitelstvem obce. Kontrolní výbor má dohled nad plněním usnesení vydané zastupitelstvem obce a rady obce a plní další úkoly přidělené zastupitelstvem obce (Balík, 2009, 78).

Zastupitelstvo obce má pravomoc zřizovat i další výbory, a to výbor pro národnostní menšiny, osadní výbor a místní výbor. Osadní výbor musí mít minimálně tři členy a o počtu rozhoduje zastupitelstvo obce. Členové jsou občané, kteří mají v části obce, pro kterou byl zřízen osadní výbor, trvalý pobyt. Osadní výbor má pravomoc podávat návrhy zastupitelstvu, radě a výborům obce týkající se rozvoje části obce a jejího rozpočtu.

Členové mají nárok se vyjádřit k návrhům, připomínkám a podnětům, které předkládají zastupitelstvu a radě, pokud se týkají dané části obce (Čmejrek et al., 2010, 48-49).

4.1.6 Komise rady

Rada obce má pravomoc zřídit komise jako své poradní orgány, které mohou předkládat svá stanoviska a návrhy radě obce. Pokud byl komisi uložen výkon přenesené působnosti, jedná se zároveň o orgán výkonný. Odpovídá ze své činnosti radě obce a ve věcech týkajících se přenesené působnosti starostovi. Komise se usnáší většinou hlasů všech svých členů (Balík, 2009, 79).

Zvláštním typem komise je komise přestupková, která má na starost projednávání přestupků. Pouze osoba, která má vystudovaný magisterský stupeň oboru právo nebo složenou zkoušku zvláštní odborné způsobilosti, se může stát jejím předsedou. Přestupkovou komisi může založit buď rada obce, nebo může být zřízena jako zvláštní orgán obce. Její členy poté jmenuje starosta, nikoli rada (Koudelka, 2007, 214-215).

4.1.7 Správce obce

Výjimečným institutem je správce obce. Nejedná se o orgán obce. V mezidobí, kdy obec nemá volený zastupitelský orgán, má na starost činnosti všech hlavních orgánů obce, od zastupitelstva po starostu. Správce obce je jmenován Ministerstvem vnitra ze skupiny zaměstnanců právě tohoto ministerstva. Správce má za úkol zajistit výkon přenesené působnosti a plnit potřebné úkoly ze samostatné působnosti. Nemá pravomoc provádět žádné úkony určené pro zastupitelstvo s výjimkou schválení rozpočtu a hospodaření obce (Balík, 2009, 79-80).

Správce obce je jmenován, pokud se v obci neuskuteční volby z důvodu nedostatku kandidátů, pokud je rozpuštěno zastupitelstvo kvůli chybějícímu zasedání po dobu delší jak šest měsíců nebo kvůli nerespektování výsledků místního referenda, dále pokud není po dobu šesti měsíců jmenován starosta nebo pokud dojde ke sjednocení obcí nebo oddělení části obce (Balík, 2009, 80).

Správce obce končí ve své funkci dnem, kdy dojde k ustavujícímu zasedání zastupitelstva nebo zvolení nového starosty. Je povinen sepsat zprávu o výkonu své funkce a o stavu majetku a hospodaření obce, a následně ji předat zastupitelstvu obce. Pokud se zastupitelstvo shodne na tom, že svou činností mohl správce způsobit obci škodu, nastoupí právní odpovědnost státu za způsobenou škodu (Koudelka, 2007, 226-227).

4.2 Dozor

Dohled nad výkonem samostatné a přenesené působnosti obcí má na starost krajský úřad v přenesené působnosti a Ministerstvo vnitra. Při kontrole se zjišťuje, zda obec jedná v souladu s obecně závaznými vyhláškami obce a se zákony nebo jinými právními předpisy. Krajský úřad má při výkonu dozoru právo požadovat informace, které potřebuje v rámci výkonu své funkce, navrhopat změny či zrušení nezákonné obecně závazné vyhlášky obce a dále zadávat obci úkoly vycházejících ze zákona (Čmejrek et al., 2006, 53-56).

5 Volby

5.1 Funkce voleb

Čmejrek definuje volby tímto způsobem: „*Volby představují klíčový mechanismus zastupitelské demokracie, v němž se postoje a preference občanů materializují do konkrétní podoby zvolených zastupitelských orgánů. Proto také volby představují nejdůležitější formu politické participace občanů. Základní funkcí voleb je odhalit aktuální rozložení politických sil v daném politickém celku a rozdělit mezi ně mandáty. Spolu s tím volby umožňují zjistit aktuální požadavky a priority společnosti.*“ (Čmejrek, 2008, 48).

Nejdůležitějšími a nejzákladnějšími znaky svobodných a demokratických voleb jsou svoboda nabídky a možnost výběru. Na těchto znacích úzce závisí možnost formovat místo pro konkurenci různých politických stran, hnutí a kandidátů, kteří se snaží prosadit své politické programy. Všichni účastníci voleb mají povinnost splnit základní podmínky stanovené zákonem, které jim následně umožní účast ve volbách (Říchová, 2012, 133). Volby jsou základním pilířem demokracie (Cabada & Kubát, 2007, 251).

Volby plní integrační funkci. Politické strany zaujímají občas i značně rozdílné názory, zájmy a cíle. Při volbách pak dojde k jejich integraci, a tím i k integraci celého společenství. Dojde-li k větší nespokojenosti občanů s politickou reprezentací, volby představují prostředek změny. Pokud mají volby splnit všechny své funkce, musí být postaveny na pilířích všeobecného, rovného a přímého volebního práva. Právo volit a kandidovat ve volbách mají všichni občané, kteří splní požadavky (Čmejrek, 2008, 48).

Ke správnému fungování systému musí mít voliči možnost se svobodně rozhodovat mezi několika stranami a kandidáty, nesmí být pod nátlakem a musí získat přístup k informacím o kandidátech, aby měli možnost vytvořit si vlastní názor. Jejich volba nesmí být zvýhodněna ani znevýhodněna. To je jeden z důvodů, proč se volby realizují pomocí tajného hlasování a musí být zaručeno, že se nikdo nedozví, jak voliči hlasovali (Čmejrek, 2008, 48-49).

5.2 Aktivní a pasivní volební právo

Volební právo se dělí na dvě kategorie účasti na volebním aktu. První je aktivní volební právo, které představuje právo občanů zúčastnit se voleb a svým hlasem ovlivnit výsledek formování zastupitelského sboru. Je omezeno několika kritérii. Podle Zákona č. 491/2001

Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, je první podmínkou dosažení věkové hranice dospělosti, která je 18 let. Účastník voleb musí mít statut státního občana České republiky, nebo mít zde místo trvalého bydliště. Jedním z dalších důležitých požadavků je způsobilost k právním úkonům. Ke ztrátě způsobilosti může dojít při duševním onemocnění, kdy osoba není schopna náležitým způsobem rozhodovat o svých osobních a veřejných záležitostech, nebo při výkonu trestu odnětí svobody (Říchová, 2012, 139).

Druhou kategorií je pasivní volební právo, které vyjadřuje právo být volen neboli účastnit se voleb jako kandidát. Omezení může nastat při neslučitelnosti výkonu určitých funkcí. Jednou z těchto funkcí může být soudce. Mezi překážky volitelnosti může patřit výkon vojenské služby, spáchání volebního podvodu, politická nezpůsobilost, ztráta občanských práv nebo nabytí občanských práv v jiném státu (Říchová, 2012, 139-140).

5.3 Volební systémy

Existují dva základní volební systémy, a to většinový a proporcionální. Rozdíl mezi nimi je především ve stavbě volebních obvodů. Většinový volební systém je založen na jednomandátových volebních obvodech, tedy je vytvořeno tolik obvodů, kolik je mandátů. Voliči mají možnost si vybrat mezi jednotlivými kandidáty. Ten, který dostane určenou, prostou nebo absolutní většinu hlasů, získá mandát v daném volebním obvodu. Většinový systém je využíván kvůli své jednoduchosti a vysoké personalizaci volby. Výhodou je také úzké propojení zvoleného zastupitele s jeho obvodem a voliči. Nevýhodou je úměrnost volebních výsledků, která může prosazovat silnější strany oproti slabším stranám. Zároveň nedostatečně reflektuje rozložení politických sil v politickém celku. Oproti tomu proporcionální volební systém využívá vícemandátové obvody, kde voliči mají možnost vybírat mezi kandidátními listinami. Pro voliče to jednoduše představuje výběr mezi několika politickými stranami. Tento systém je velmi spravedlivý. Obvykle je zavedena volební klauzule, kterou je stanoven minimální počet hlasů, které musí politická strana ve volbách získat, aby vstoupila do zastupitelstva nebo sněmovny. Bez této klauzule by se do zastupitelstva dostalo nadměrné množství politických jedinců. Nevýhodou je složitost a těžkopádnost systému a větší závislost kandidátů na stranických strukturách než na jejich voličích (Čmejrek, 2008, 49).

Konkrétní volební systémy lze definovat prostřednictvím pěti základních prvků, a těmi jsou volební obvody, forma kandidatury, struktura hlasů, volební klauzule a volební formule (Čmejrek, 2008, 49).

5.3.1 Volební obvody

Co se týče charakteristiky volebního obvodu, tak je nejdůležitější jeho velikost, která se poměruje počtem mandátů, které se v daném volebním obvodu rozdělují. Rozlišují se tři kategorie velikostí, a to nízkou (2-4 mandátů), střední (5-9 mandátů) a vysokou (10 a více mandátů). Čím větší je velikost volebního obvodu, tím pravidelnější jsou výsledky voleb (Balík, 2009, 92).

5.3.2 Forma kandidatury

U většinového volebního systému se využívá personální kandidatura, zatímco u proporcionálního volebního systému se uplatňuje kandidatura na kandidátní listině. Listinné systémy se rozdělují do několika kategorií, a to na přísně vázané kandidátní listiny, vázané kandidátní listiny a volné kandidátní listiny. U přísně vázaných kandidátních listin nemá volič možnost měnit pořadí osob podle svého mínění, ani hlasovat pro kandidáty z jiných listin. Strana přiřazuje mandáty kandidátům podle pořadí, které si sama určí. Kandidující strany mají tedy silný dohled a vliv nad výběrem svých budoucích reprezentantů. Vázané kandidátní listiny mají pořadí určené politickou stranou, ale zároveň představují možnost voliče uložit kandidátovi své preferenční hlasy. V případě volných neboli otevřených kandidátních listin má volič možnost vybírat kandidáty z různých stran, i přesto že první vliv na výběr kandidátů má politická strana. Tento způsob výběru se nazývá také panašování, kdy volič není omezen na jedinou kandidátní listinu (Balík, 2009, 95).

5.3.3 Struktura hlasů

Struktura hlasů má úzkou návaznost na formu kandidatury. Jediný hlas se používá jak u personální kandidatury v jednomandátových volebních obvodech, tak u přísně vázané kandidátní listiny ve vícemandátových volebních obvodech. Preferenční hlasy jsou typické pro vázané kandidátní listiny. Volič má tedy tolik hlasů, kolik členů má zastupitelstvo obce. Hlasy může přidělit jak volební straně, tak přímo volebním kandidátům. Kombinovaný hlas, umožňující voliči přiřazovat hlasy kandidátům z různých kandidátních listin, se používá u volné kandidátní listiny (Čmejrek, 2008, 50).

5.3.4 Volební klauzule

Volební neboli uzavírací klauzule je zákonem stanovená hranice, kterou musí politická strana dosáhnout, aby měla možnost vlastního rozdělování mandátů. Volební klauzuli je nutno rozlišit od tzv. přirozené hranice, která je výsledkem kooperace volebního obvodu

a podoby volební formule. Je důležitá pro proporcionální volební systém, kde je jejím úkolem znemožnit velkou roztržitost zastupitelstva (Balík, 2009, 98).

5.3.5 Volební formule

Volební formule je způsob převádění odevzdaných hlasů na mandáty pomocí matematických operací. Vyskytuje se jich velké množství. Většinové volební formule se v komunálních volbách prakticky vůbec nepoužívají. Ve většinových systémech se pouze sečtou hlasy a jejich počet stanoví vítěze, ale u proporčních systémů je nutné využít složitou aritmetiku k určení mandátů. Matematické metody, které přepočtou hlasy na mandáty, se dělí na dvě základní skupiny, a to na metody volebních kvót a metody volebního dělitele (Cabada & Kubát, 2007, 268).

Volební kvóty zjišťují minimální počet hlasů, které jsou potřeba k zisku jednoho mandátu. Ve všech obvodech se vypočítá tzv. volební číslo, které představuje počet hlasů nutných k získání mandátů při prvním výpočtu. Poté se toto volební číslo dělí počtem platných hlasů. Výsledkem této metody je rozdělení mandátů jednotlivým politickým stranám. Mezi kvóty se řadí Hareova kvóta, Imperialiho kvóta, Droopova kvóta, Hagenbach-Bischoffova kvóta, Hare-Nieamayerova kvóta a další (Balík, 2009, 101). Při prvním výpočtu se však téměř nikdy nezdaří přerozdělit všechny mandáty a musí se tedy určit způsob rozdělení zbytku mandátů. Druhá fáze výpočtu se nazývá skrutinium, která se dále dělí na dvě skupiny, a to na metody největšího průměru a metody největšího zbytku (Cabada & Kubát, 2007, 268-269).

Volební formule založené na volebních dělitelích rozdělují mandáty tak, že volební zisky politických stran postupně dělí řadou dělitelů. Mandáty jsou následně přiřazeny politickým stranám podle velikosti podílů získaných z dělení obdržených hlasů (Cabada & Kubát, 2007, 268-269). Všechny mandáty se pomocí tohoto systému přidělí hned v prvním kole. Jednotlivé dělitele se od sebe navzájem odlišují posloupností dělitelů. Existuje několik volebních dělitelů, a to d'Hondtův, Sainte-Laguë, Imperiali, Huntingtonův a další (Balík, 2009, 101).

Vlastnosti volebních formulí závisejí na počtu přidělovaných mandátů. Čím menší je volební obvod, tím výraznější mají vliv vlastnosti volebních formulí. Zatímco při zvyšování velikosti volebních obvodů se zvyšuje i pravidelnost volebních výsledků (Čmejrek, 2008, 51).

5.4 Typologie volebních systémů

Volební systémy lze rozdělit do tří základních skupin, a to většinové, proporční a smíšené volební systémy. Většinový volební systém se dělí na systém prosté většiny a systém absolutní většiny. Systém kandidátních listin a systém jednoho přenosného hlasu se řadí do proporčního volebního systému. Do smíšeného volebního systému patří systém závislé kombinace a systém nezávislé kombinace (Cabada & Kubát, 2007, 258-259).

Většinový volební systém je typický tím, že volby vyhrává strana, která má nejvíce hlasů v největším počtu volebních obvodů. Vítězná strana má nárok na všechny volné mandáty v rámci volebního obvodu. Ostatní strany, které se účastnily voleb, nezískávají žádný mandát v daném volebním obvodu. V rámci proporčního volebního systému vyhrává ta strana, která získala největší množství hlasů ve všech volebních obvodech dohromady. Mandáty jsou následně v daném volebním obvodě rozdělovány politickým stranám podle zisku, který získaly ve volbách. V rámci tohoto systému není tedy nezbytné získat většinu hlasů. Smíšený volební systém se skládá ze dvou předchozích systémů. Jedna část zastupitelů se volí principem proporčním a druhá část na základě většinového principu. Tento volební systém je velmi komplikovaný (Čmejrek et al., 2006, 90-91).

Pro demokracii není důležité, jaký volební princip bude společnost využívat. Podstatné je převážně to, aby společnost prosadila a uchovala demokratický charakter voleb. Jinými slovy, aby voliči měli možnost se samostatně rozhodnout o svém budoucím zástupci na základě dostatečného množství informací (Říchová, 2012, 159).

5.5 Volby do zastupitelstva obce

Volby do zastupitelstev obce upravuje v České republice zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí. Uskutečňují se na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním podle zásad poměrného zastoupení. Obec vytváří jeden volební obvod. Zastupitelstvo obce má však právo vytvořit více volebních obvodů, jestliže se v každém z nich bude volit v obcích do 10 000 obyvatel nejméně 5 členů zastupitelstva, v obcích do 50 000 obyvatel nejméně 7 členů zastupitelstva a v obcích nad 50 000 obyvatel nejméně 9 členů zastupitelstva obce. Kandidátní listinu má právo podat každá volební strana, ale může podat pouze jednu v každém volebním obvodě. Volební stranou se může stát registrovaná politická strana, politické hnutí nebo jejich koalice, nezávislý kandidát, sdružení nezávislých kandidátů nebo sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů. Politické strany

a politická hnutí mají povinnost být součástí pouze jedné volební strany u voleb do téhož zastupitelstva obce (Čmejrek, 2008, 51-52).

Volební strana má možnost uvést na kandidátní listině maximálně takový počet kandidátů, který je shodný s počtem volených členů do zastupitelstva obce. Poté, co uplyne šedesátý den přede dnem voleb, již nelze doplňovat jména kandidátů do kandidátní listiny ani vzájemně prohazovat jejich pořadí. Hlasovací lístek je společný pro všechny kandidáty jedné volební strany. O jejich pořadí na hlasovacím lístku rozhoduje volební strana. Registrační úřad je pověřen losem, který stanoví pořadí volebních stran. V komunálních volbách se využívají volné neboli otevřené kandidátní listiny. Volič má k dispozici kombinovaný hlas, který mu umožňuje vybrat stejné množství kandidátů, jako je množství volených členů do zastupitelstva obce. Je důležité, aby každý volič hlasoval osobně, neboť zastoupení není povoleno. Po vyjádření svého názoru vloží volič hlasovací lístek do úřední obálky, kterou poté vhodí do volební urny. Počet hlasů pro volební stranu je určen součtem všech hlasů, které získali její kandidáti (Čmejrek, 2008, 52-53).

Hlasovací lístky posuzuje okrsková volební komise. Platné hlasy se započítávají různými způsoby. Pokud jsou označeni jednotliví kandidáti volební strany, získá hlas každý takto označený kandidát. Pokud je označena pouze volební strana, získají hlas kandidáti v pořadí dle hlasovacího lístku, maximálně však do počtu volených členů zastupitelstva obce. A dále pokud je označena volební strana a kandidáti ostatních volebních stran, získá nejprve hlas každý označený kandidát a poté v pořadí dle hlasovacího lístku se rozdělí zbytek možných hlasů volební straně (Čmejrek, 2008, 53-54).

Českému statistickému úřadu je následně zpřístupněn zápis o průběhu a výsledku hlasování okrskovými volebními komisemi. Ze zápisu je možné zjistit, kolik hlasů získal každý kandidát na kandidátní listině a kolik každá kandidátní listina. Na základě celkového počtu hlasů pro kandidátní listiny se zjistí, které kandidátní listiny získají méně než 5 % z celkového počtu platných hlasů vyděleného počtem volených členů zastupitelstva a vynásobeného počtem jejich kandidátů, maximálně však počtem volených zastupitelů. K takovýmto listinám se dále nepřihlíží. Jestliže Český statistický úřad zjistí, že stanovenou podmínku nesplňují alespoň 2 kandidátní listiny, snižuje se hranice 5 % vždy o 1 % až do splnění uvedené podmínky. Další otázkou je, zda bude takto obsazena alespoň nadpoloviční většina mandátů. Pokud není ani tato podmínka

splněna, snižuje se opět procentní hranice o jeden bod až do jejího splnění (Čmejrek, 2008, 54).

Dále použije Český statistický úřad d'Hondtovu volební formuli, aby dělil celkový počet platných hlasů, který získala kandidátní listina, a přerozdělil mandáty kandidátním listinám. Dále se celkový počet hlasů volební strany vydělí počtem kandidátů této strany. Stane-li se, že má jeden z kandidátů nejméně o 10 % více hlasů, než je průměrný počet hlasů na jednoho kandidáta, postupuje automaticky na první místo v kandidátní listině. Pokud je kandidátů posunujících se na první místo více, jejich pořadí se určí podle počtu jejich hlasů. Dojde-li k rovnosti, přihlíží se k původnímu pořadí na kandidátní listině (Čmejrek, 2008, 54).

Ke vzniku mandátu člena zastupitelstva obce dojde zvolením. Zvolení je podmíněno ukončením hlasování. Vznikne-li neobsazené místo v zastupitelstvu obce, automaticky nastupuje na toto místo náhradník z kandidátní listiny dané volební strany. K nástupu dojde v den následujícím po dni, kdy mandát zanikl. Dojde-li k neobsazení pozice z důvodu neexistence náhradníka, zůstane mandát volný do konce funkčního období zastupitelstva obce. Nové volby do zastupitelstva obce se mohou konat v pěti případech. V prvním případě, pokud se počet členů snížil o více než polovinu stanoveného počtu a nejsou náhradníci. Ve druhém případě, pokud je počet členů nižší jak pět a nejsou náhradníci. Ve třetím případě, pokud došlo ke vzniku nové obce. V čtvrtém případě, pokud došlo ke vzniku nové městské části nebo nového městského obvodu. A v posledním případě, pokud došlo k rozpuštění zastupitelstva obce podle zvláštního právního předpisu. Nové volby se nemohou konat v posledních šesti měsících funkčního období zastupitelstva obce (Čmejrek, 2008, 54-55).

6 Lokální politické stranictví

6.1 Definice politické strany

Politické strany hrají velmi důležitou roli v demokratických systémech a mezi občanem a politikou samotnou. Jejich cílem je sdružování zájmů jednotlivců i skupin ve snaze porovnat jejich požadavky, potřeby a názory. Toto slouží nadále jako podklad pro vymezení preferencí a stanovisek, kterými se má politická sféra zaobírat. Z toho vyplývá, že jsou politické strany velmi důležitým aktérem, který ovlivňuje vstupy do politického systému (Říchová, 2012, 87). Základní podmínkou existence štěpení politického světa jsou existující sociální konflikty. Ty se následně promítají do politických postojů, preferencí či požadavků, na základě kterých voliči vybírají politické strany, které tyto rozpory reprezentují ve společnosti (Havlík & Voda, 2016, 120).

Jednotná a obecná definice politické strany je dlouhodobým problémem pro všechny politology. Nejnověji stanovená definice pojmu politická strana od Giovanni Sartori je chápána jako minimální definice politické strany. Politolog Sartori vychází z etymologie pojmu „strana“ neboli část určitého celku. Tvrdí, že je důležité nejprve přesně stanovit, co se pod tímto celkem rozumí. Sartori definuje politickou stranu jako politickou skupinu účastníci se voleb, kterých je schopna využít k tomu, aby umístila své kandidáty do veřejných úřadů (Říchová, 2012, 89).

Mezi prvky definující politickou stranu se řadí prvek mocenský, prvek organizační, prvek ideový či programový a prvek demokratičnosti. Prvek mocenský znamená, že politická strana usiluje o dobytí a vykonávání moci. Prvek organizační představuje podle definice Palombara a, Weinaera politickou stranu jako trvalou organizaci, která nakládá s místní strukturou a chce mít určitou moc získanou pomocí obyvatel, kteří s ní sympatizují. Prvek ideový znamená, že se politická strana snaží vytvořit takový ideologický program, kterým dosáhne moci, po které touží. Podle prvku demokratičnosti by politické strany měly fungovat na bázi otevřenosti a dobrovolnosti členství. Získání moci by mělo vzejít ze svobodných voleb (Novák, 1997, 23; Klíma, 1998, 15; Cabada & Kubát, 2007, 211).

Souhrnem základních poznatků, které je možné v současné literatuře najít, se získají nejdůležitější charakteristiky politických stran. Politická strana je dobrovolná, trvalá, otevřená organizace. Její členové mají společné představy a usilují o politickou moc, které se snaží dosáhnout prostřednictvím voleb. Výčet funkcí politických stran je další

problém, na který lze v literatuře narazit. Většina politologů navazuje na analýzu Almonda z 60. let 20. století, která zahrnuje velmi rozsáhlý výčet. Na druhou stranu se německý politolog Klaus von Beyme ve svých pracích z 80. let 20. století zaměřil na zjednodušení této analýzy a definoval pouze 4 funkce, mezi které patří například vymezení cíle nebo mobilizace a socializace občanů. Zároveň zdůrazňuje, že nesmí být přehlíženy politické strany, které některou z výše uvedených funkcí plnit nemohou v důsledku svého postavení v systému. Pro tuto práci se použije rozdělení funkcí dle Cabady a Kubáta, které bude popsáno v podkapitole 6.3 (Říchová, 2012, 89-91).

6.2 Historie politického stranictví

Česká republika jakožto samostatný stát vznikla 1. ledna 1993 v návaznosti na rozpad České a Slovenské Federativní Republiky. Forma demokracie se začala rodit v České republice již v listopadu roku 1989, kdy bylo svrženo komunistické vedení (Hušek & Smolík, 2019, 61). Většina vědců tvrdí, že politické strany jsou pro řádné fungování současné demokracie nepostradatelné. Přestože veřejnost zpočátku považovala pozici politických stran za poměrně slabou, staly se z nich klíčoví aktéři při přechodu k demokracii po pádu komunistického režimu (Havlík, 2020, 72). Roku 1990 začaly probíhat parlamentní volby, které lze popsat jako základní a nejdůležitější nástroj získání legitimacy politické moci. Důsledkem voleb je následné formování stranicko-politické soustavy odrážející zájmy voličů (Hušek & Smolík, 2019, 61).

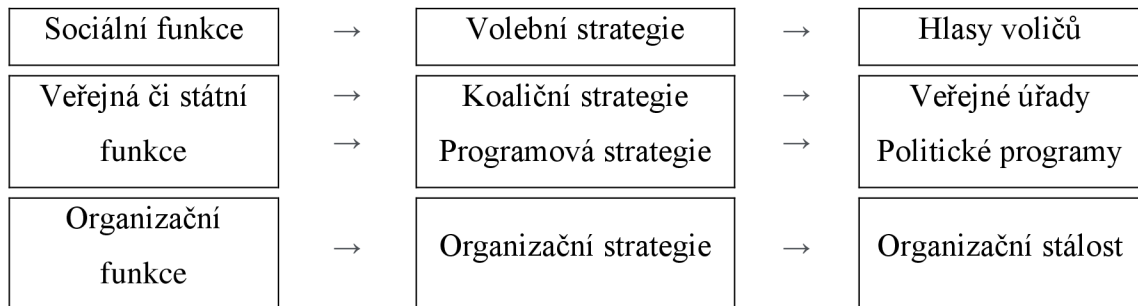
Během příprav na vstup do Evropské unie se začala v České republice věnovat pozornost i lokálnímu a regionálnímu politickému stranictví. Důležitou roli hrála i reforma veřejné správy související s ustanovením krajů a s upevněním samostatné působnosti obcí. Zájem o regionální stranictví byl vyvolán volbami do krajských zastupitelstev, ve kterých byla snaha aplikovat teorii koalic a stranických systémů na komunální i regionální politiku (Čmejrek et al., 2006, 133). Systém politických stran v České republice lze charakterizovat jako relativně stabilní ve srovnání s jinými zeměmi střední a východní Evropy. Co se týče interakcí mezi jednotlivými aktéry lze naopak stranický systém charakterizovat jak méně stabilní (Havlík, 2012, 97-98).

6.3 Funkce politických stran

Mezi obecné a základní funkce politických stran patří funkce sociální, funkce státní a funkce organizační. Podle funkce sociální je politická strana spojena se strukturou společnosti pomocí loajálních voličů, kteří jí poskytují možnost dostat se do politické

sféry. Státní funkce představuje úsilí naklonit si veřejné úřady a dosáhnout možnosti působit na státní politiku. Funkce organizační má za úkol zajistit přežití politické strany v rámci společensko-institucionálního okolí (Cabada & Kubát, 2007, 225).

Tabulka 2 *Funkce politických stran*

Zdroj: Cabada & Kubát, 2007, 225

Ze schématu je možné poznat, že s funkcemi politických stran jsou úzce spjaté i jejich cíle. Existují dvě pojetí. První pojetí klade důraz na ideologické cíle stran a vychází ze dvou pilířů. Prvním pilířem je fakt, že strany jsou skupiny mající cíle a druhý pilíř říká, že nejlepším ukazatelem dosahování cílů je ideologie. Druhé pojetí neboli minimalistické pojetí se zaměřuje na reálné cíle. Jedná se o pojetí, které je typické pro všechny strany obecně. Toto pojetí definuje tři obecné cíle, které politická strana má, a to maximalizace hlasů, maximalizace úřadů a uskutečnění programu strany (Cabada & Kubát, 2007, 226).

6.4 Typologie politických stran

Typologie politických stran je nejdůležitější a nejrozvinutější problematikou studií politických stran. Politolog Sigmund Neumann rozpracoval ve 30. letech 20. století základní rozlišení od Maxe Webera. Politické strany se podle nich rozdělují na individuální reprezentace (strany honorační) a na sociální integrace (strany mas). V období po 2. světové válce se připojil k rozvoji typologie politických stran Maurice Duverger, který na přelomu padesátých a šedesátých let připojil pojmy jako výbor, sekce a buňka. Zároveň zavedl rozlišování stran na centralizované a decentralizované, elitní, masové a partikulární (Řichová, 2012, 91).

6.4.1 Základní klasifikační typy politických stran

V roce 1991 zformuloval H. U. Brinkmann ve své práci přehled tří základních skupin, podle kterých se třídí politické strany. V rámci tohoto třídění se pohybují téměř všechny stávající politologie. Podle Brinkmanna se politické strany dělí na strany podle cílů a charakteru svého vzniku, strany podle sociálních aspektů organizační struktury a strany

podle sociodemokratických znaků. Strany podle cílů a charakteru svého vzniku obsahují strany patronáže, strany třídní, strany světonázorové, strany programové a akční strany. Mezi strany podle sociálních aspektů organizační struktury patří honorační strany, masové strany, masové integrační strany, kádrové strany a typ tzv. „party machine“. Pod strany podle sociodemokratických znaků spadají strany zájmové a strany všelidové (Říchová, 2012, 92).

6.5 Typologie stranických systémů

Chceme-li posuzovat povahu a význam politických stran, je nutné se zaměřit i na jejich vzájemné vazby a na jejich vztah se společností a státem. K tomu slouží především studium stranických systémů neboli studium systémů politických stran. Toto studium obsahuje rozbor politických stran, jejich ideologickou charakteristiku a posouzení jejich vzájemné spolupráce. Velký důraz se vkládá do vysvětlení faktorů, které pomáhají politickým stranám vytvářet silnější spojení. Jedná se o tzv. koaliční vazby. Základem typologie politických stran je shrnutí charakteristik politických stran a jejich vzájemných vztahů (Říchová, 2012, 97). Stranický systém lze charakterizovat jako uspořádání politických stran v oblasti politického systému nebo jako souhrn vzájemných vztahů mezi politickými stranami a znázornění jejich chování, které ústí v mezistranickou rivalitu představovanou bojem o hlavy voličů (Cabada & Kubát, 2007, 231).

Základní a nejjednodušší kritérium je kritérium početní. Výsledkem tohoto kritéria je odpověď na otázku, kolik politických stran působí v daném systému. Odpovědí na otázku je možné zjistit, zda je politická moc v daném systému rozptýlená, nebo koncentrovaná mezi politické strany. Důraz klade i na vzájemné vztahy mezi stranami a jejich spolupráci. Na základě tohoto kritéria je dále možné definovat rozdělení systémů, a to na systémy jedné strany neboli systémy nesoutěživé, tj. nedemokratické, a systémy s více než jednou stranou neboli systémy soutěživé, tj. demokratické. Systémy s více než jednou stranou se také nazývají systémy stranického pluralismu. Politolog Maurice Duverger vytvořil detailnější rozbor soutěživých systémů, ve kterém je dále rozdělil na systémy dvoustranické a multipartijní neboli systémy s více než dvěma politickými stranami. I přesto, že toto rozdělení ne všichni politologové přijali, dodnes funguje jako odrazový můstek pro novější klasifikační pokusy. Politolog, který vytvořil nejpropracovanější kategorizaci stranických systémů, byl Giovanni Sartori (Říchová, 2012, 97-98).

7 Politická participace občanů

Politická participace občanů neboli zapojení občanů do politického procesu je jeden z největších problémů současné demokracie. Počet občanů účastnících se voleb je každým rokem nižší. Problémem je i malý zájem ze strany občanů o převzetí odpovědnosti týkající se politického světa. Zastupitelská demokracie má proto za úkol odstranit velký rozdíl mezi politikou na národní úrovni a na úrovni místní či regionální. Toto je důvod, proč je nutné stále pátrat po nových možnostech, jak zapojit občany do politického procesu a posílit jejich účast ve volbách (Čmejrek, 2008, 69).

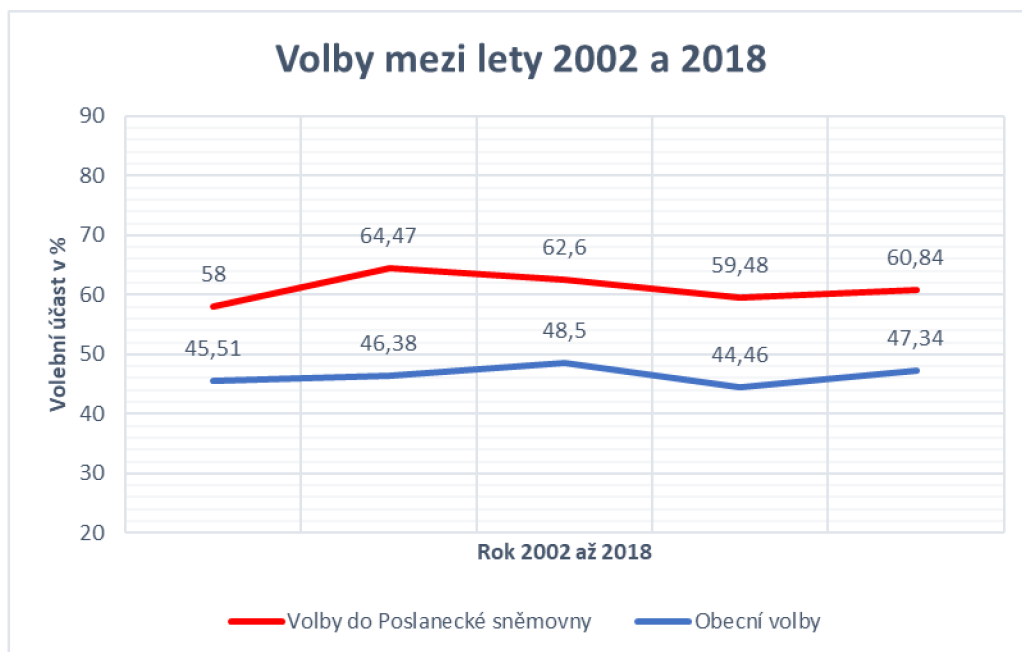
Účast občanů ve volbách nabízí veřejným úřadům nezbytnou oprávněnost a nástroje k lepšímu rozhodování, a zároveň podporu od občanů při plnění cílů. Politická participace občanů může znamenat možnost občanů dosahovat individuálních cílů, vztah občanů k jejich komunitě či se může jednat o prvek politické socializace neboli proces přetváření osoby v občana. Zároveň je důležité podotknout, že formuje strukturu, kde mají občané možnost si vyměňovat své názory a souhlasit se společnými řešeními (Čmejrek, 2008, 69). V 90. letech 20. století se v postkomunistických zemích zavedly obecní volby, ale rozvoj místní samosprávy zůstal pozadu. Nejprve bylo nutné se soustředit na politickou a ekonomickou přeměnu, což vysvětluje, proč šel rozvoj rozhodovacího procesu a politické participace občanů stranou (Čmejrek, 2008, 69-70).

7.1 Účast ve volbách

Účast občanů ve volbách představuje obecný ukazatel politické participace občanů, a zároveň se jedná o podstatnou charakteristiku politického prostoru. Při volební účast je důležité se zaměřit na typ voleb. Voliči přisuzují různým typům voleb odlišnou váhu. Nejnižší důležitost mívají v České republice volby do Evropského parlamentu následované volbami do Senátu. Naopak velkou váhu přikládají občané volbám do Poslanecké sněmovny a zčásti i volbám obecním. Poslanecká sněmovna vykonává zákonodárnou moc státu, se kterým se většina obyvatel ztotožňuje. Na druhou stranu obec, ve které občan žije, znázorňuje jeho sociální a politický území (Čmejrek, 2008, 70).

Na následujícím grafu je znázorněna volební účast, a to ve volbách do Poslanecké sněmovny a ve volbách obecních. Cílem grafu je poukázat na to, jak velký má typ voleb vliv na účast občanů na daných volbách (Čmejrek, 2008, 71).

Obrázek 1 Účast ve volbách do Poslanecké sněmovny a v obecních volbách

Zdroj: Vlastní zpracování dat z ČSÚ

Z grafu je již na první pohled patrné, že účast ve volbách do Poslanecké sněmovny je vždy vyšší než při volbách obecních. Volební účast v obecních volbách se pohybovala od 44,46 % do 48,5 %. Nejslabší byl rok 2014, a naopak nejsilnější byl rok 2010. Volební účast měla od roku 2002 stoupající tendenci, která se mezi lety 2010 a 2014 změnila v tendenci klesající. Poté začalo procento volební účasti opět stoupat. Volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny se pohybovala od 58 % do 64,47 %. Nejslabším rokem byl rok 2002 a nejsilnějším rokem byl rok 2006. Volební účast střídala stoupající a klesající tendenci (Český statistický úřad, 2021).

7.2 Faktory ovlivňující výši volební účasti

V demokratických zemích, kde nejsou volby povinné pro občany země, ovlivňují výši volební účasti především faktory jako právní podmínky, typ volebního systému, politický systém, typ stranického systému a další faktory. Právní podmínky představují administrativní povinnosti občanů, které si musí vyřídit a obstarat, aby měli možnost volit. Čím komplikovanější je získání aktivního volebního práva, tím se snižuje volební účast. Právní podmínkou může být i termín voleb či možnost hlasování mimo místo trvalého bydliště. Co se týče typu volebního systému, tak většinové volební systémy převážně snižují volební účast, zatímco proporční volební systémy ji zvyšují. Volební

účasť je také ovlivněna strukturou parlamentu a způsobem volby hlavy státu. V prezidentských volbách bývá účast občanů výrazně vyšší. Dalšími faktory, které ovlivňují účast, mohou být například četnost voleb, geografické a klimatické podmínky, sociálně demografické faktory a průběh volební kampaně (Cabada & Kubát, 2007, 289).

8 Socioekonomická a demografická charakteristika obce

8.1 Charakteristika města

Město Jindřichův Hradec se nachází v severovýchodní části Jihočeského kraje v bývalém stejnojmenném okrese. Zeměpisné souřadnice jsou 49° 8' 39" s. š. a 15° 0' 11" v. d. Rozloha města činí 74,29 km² a leží v nadmořské výšce 475 m. n. m. (Město Jindřichův Hradec, 2019).

Na konci roku 2020 ve městě žilo 21 169 obyvatel, díky kterým se město řadí mezi středně velká města. Jedná se o obec s rozšířenou působností skládající se z 10 katastrálních území, na kterých se nachází 14 místních částí. Mezi místní části města patří obce Buk, Děbolín, Dolní Radouň, Dolní Skvrčpov, Horní Žďár, Matná, Otín, Políkno a Radouňka. Samotné město se dělí na 5 částí, které jsou označeny římskými čísly od I do V (Město Jindřichův Hradec, 2019).

Obrázek 2 Město Jindřichův Hradec a jeho místní části

Zdroj: www.jh.cz

Historie města sahá až do 9. století, kdy bylo na jeho území postaveno pohraniční přemyslovské hradiště. Nejstarší písemná zpráva, která se o Jindřichově Hradci dochovala, se datuje do roku 1220, kdy bylo jindřichohradecké panství ve vlastnictví Jindřicha I., zakladatele rodu pánů z Hradce. Na místě dřívějšího hradiště postavil gotický hrad, v jehož předhradí později vzniklo město, které nese jeho jméno. Nynější znak města

je bývalým erbem pánů z Hradce. Ve znaku je vidět zlatá růže v modrém poli doplněná o dva zlaté královské lvi a iniciálu W s korunou (Infocentrum Jindřichův Hradec, 2011).

Obrázek 3 Znak Jindřichova Hradce

Zdroj: www.jh.cz

V současné době je město známé pro několik svých pamětihodností. Nacházejí se zde například Krýzovy jesličky, což je největší mechanický lidový betlém na světě. Jesličky jsou od roku 1998 zapsány v Guinnessově knize rekordů. Zámek Jindřichův Hradec je bývalý hrad, který byl přestavěn na zámek, a jedná se o třetí největší zámecký komplex České republiky. Středem města prochází slavný 15. poledník, který je vyznačen v dlažbě u kostela nanebevzetí Panny Marie v centru města. V neposlední řadě je město známé pro své Jindřichohradecké místní dráhy, které zabezpečují přepravu osob po úzkokolejných tratích z Jindřichova Hradce do Nové Bystřice a z Jindřichova Hradce do Obrataně (Kudy z nudy, n. d.).

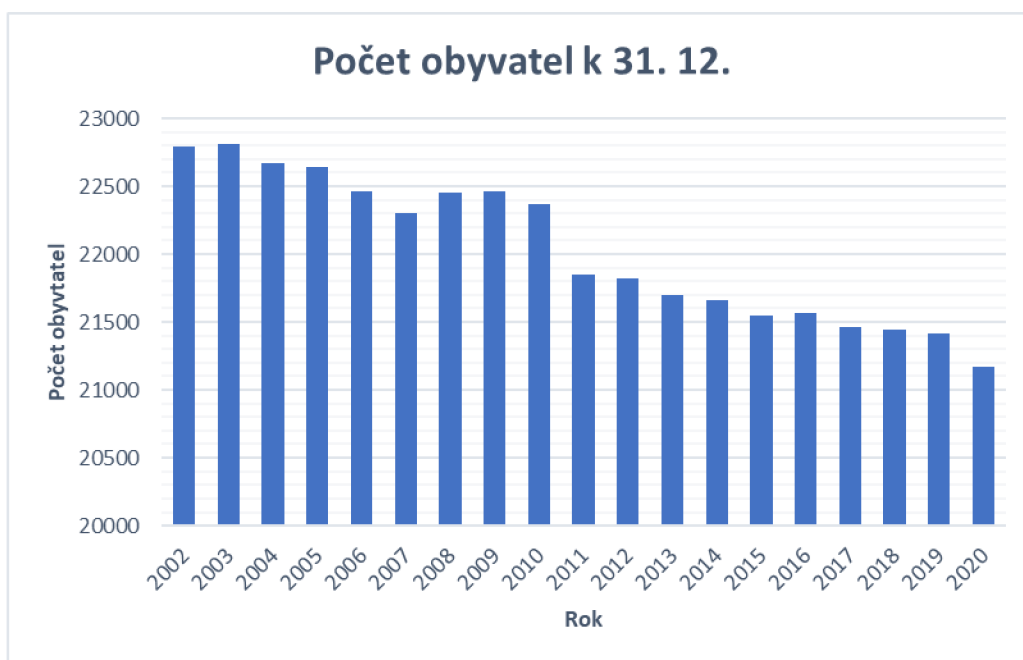
Za jeden ze symbolů je možné považovat i rekreační rybník Vajgar, který čítá 49 hektarů. Mezi vodní toky se řadí řeka Nežárka a Hamerský potok. Ve městě se dále nacházejí tři muzea, mezi které patří Muzeum Jindřichohradecka, Národní muzeum fotografie a Muzeum československé armády 1938 (Město Jindřichův Hradec, 2019). V Jindřichově Hradci se nachází i několik sportovních klubů, mezi které patří HC Vajgar, BK Lions, atletický klub SKOK, FK Jindřichův Hradec 1910 a VK Vajgar (Infocentrum Jindřichův Hradec, 2017).

8.2 Demografická struktura

V grafu níže je jasně vidět, že celkový počet obyvatel se rok od roku snižuje. K úbytku dochází stěhováním obyvatel do větších měst či naopak migrací na venkov. Jak již bylo

zmíněno výše, na konci roku 2020 byl počet obyvatel města 21 169. Při rozloze 74,29 km² to činí hustotu osídlení 284,95 obyvatel na kilometr čtvereční. Město se díky tomu řadí na 56. místo v seznamu nejlidnatějších měst České republiky (Český statistický úřad, n.d.).

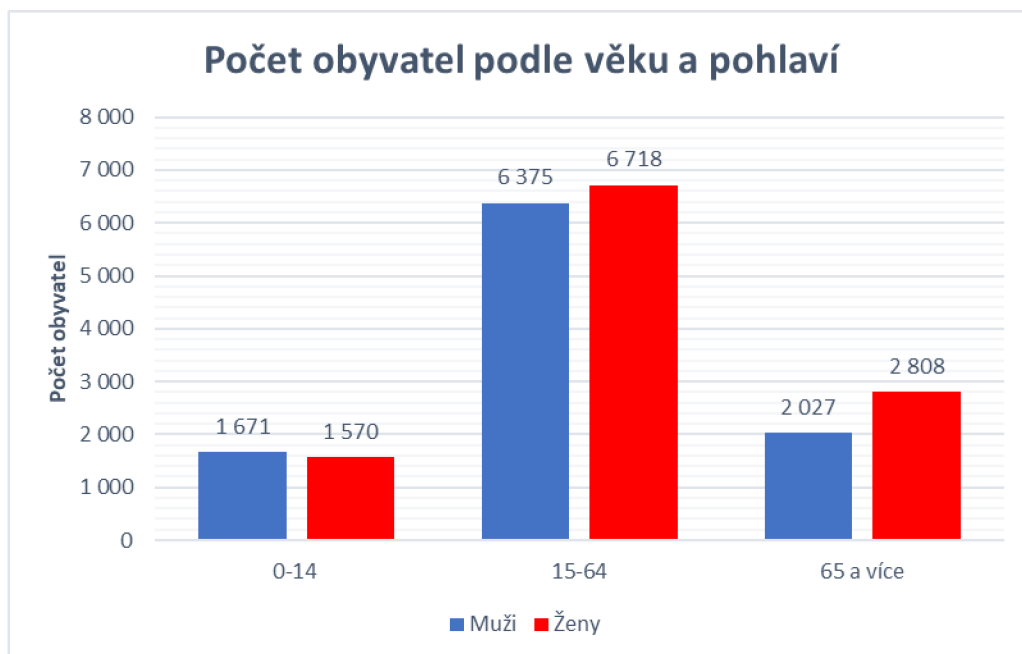
Obrázek 4 Vývoj počtu obyvatel

Zdroj: Vlastní zpracování dat z ČSÚ

Z celkového počtu obyvatel bylo 10 073 mužů (47,6 %) a 11 096 žen (52,4 %). Děti ve věku do 14 let bylo 3 241, obyvatel ve věku mezi 15 a 64 lety bylo 13 093 a starších osob ve věku nad 65 let bylo 4 835. Kategorie obyvatel v produktivním věku je vždy nejpočetnější. Průměrný věk obyvatel v Jindřichově Hradci činil na konci roku 2020 43,7 let (Český statistický úřad, n.d.).

Obrázek 5 Počet obyvatel podle věku a pohlaví

Zdroj: Vlastní zpracování dat z ČSÚ

Narozených bylo méně než zemřelých, a to o 73 osob. Za rok 2020 se 524 obyvatel vystěhovalo a 347 naopak přistěhovalo. Vezmeme-li v potaz tyto údaje, zjistíme, že celkový přírůstek obyvatel byl záporný s hodnotou 250. Pravděpodobně z důvodu pandemie COVID-19 došlo k poměrně malému počtu sňatků, konkrétně se za rok 2020 uskutečnilo pouze 104 svateb. Avšak v porovnání s rokem 2016 se jedná o nárůst sňatečnosti, a to o 25 sňatků za rok. Rozvodové řízení proběhlo v roce 2020 dvaapadesátkrát. Proti předchozím letům se jedná o přibližně stejný počet (Český statistický úřad, n.d.).

8.3 Geografická struktura a podnikatelské subjekty

Celková výměra pozemků v Jindřichův Hradec byla za rok 2020 7 428,60 ha, z toho 4 320,66 ha zemědělské půdy a 3 107,94 nezemědělské půdy. Zemědělská půda se může dále členit na orné půdy, chmelnice, vinice, zahrady, ovocné sady a trvalé travní porosty. Z těchto kategorií byla v Jindřichově Hradci nejrozsáhlejší orná půda s 3 108,61 ha následovaná trvalým travním porostem, který dosahoval 1 032,18 ha. Co se týče nezemědělské půdy, tak ta se skládá z lesních pozemků, vodních ploch, zastavěných ploch a nádvoří a z ostatních ploch. V tomto případě byly na konci roku 2020 největší

lesní pozemky s 1 378,28 ha. Druhé místo s 985,79 ha obsadily ostatní plochy, do kterých spadají silnice, náměstí, ulice, hřiště, parky a další plochy (Český statistický úřad, n.d.).

Za rok 2020 bylo registrováno 5 393 podniků, z toho 2 619 podniků se zjištěnou aktivitou. Největší počet aktivních podniků byl v oblasti velkoobchodu, maloobchodu a opravy a údržby motorových vozidel, které čítaly 426. Na druhé místo se řadily profesní, vědecké a technické činnosti s 393 aktivními podniky. Bronz v pomyslné soutěži získaly podniky zaměřené na stavebnictví, které obsahovaly 377 podniků. Co se týče rozdělení na fyzické a právnické osoby, tak fyzických bylo registrovaných 4 046 a právnických 1 347. Nejvíce fyzických osob podnikalo podle živnostenského zákona. Právnické osoby byly převážně obchodní společnosti. Banky zde mají 9 poboček, ke kterým se poji 20 bankomatů rozprostřených po celém území Jindřichova Hradce (Český statistický úřad, n.d.).

8.4 Školství

V Jindřichově Hradci existují 4 mateřské školy. Ke každé patří jedno odloučené pracoviště. Na mateřské školy navazuje 6 základních škol, které jsou rozmístěné po celém městě. O středoškolské vzdělání se stará soustava několika středních škol, mezi které patří Gymnázium Vítězslava Nováka Jindřichův Hradec, Obchodní akademie T. G. Masaryka a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky Jindřichův Hradec, Střední zdravotnická škola Jindřichův Hradec a Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Jindřichův Hradec (Město Jindřichův Hradec, 2016). V Jindřichově Hradci se nachází pouze jedna fakulta vysokoškolského charakteru. Jedná se o Fakultu managementu Vysoké školy ekonomické v Praze, která je součástí vysoké školy od roku 1998. Mezi lety 1991 a 1997 byla přidružená k Jihočeské univerzitě nacházející se v Českých Budějovicích (Fakulta managementu, 2018).

9 Aktéři politického procesu

9.1 Politické strany v obci

V Jindřichově Hradci působí hned několik politických stran. Mezi nejstarší a dodnes působící strany se řadí Českou stranu sociálně demokratickou (ČSSD), Komunistickou stranu Čech a Moravy (KSČM) a Křesťanskou a demokratickou unii-Československou stranu lidovou (KDU-ČSL). V průběhu let vznikaly a začaly se objevovat na politické scéně v Jindřichově Hradci i další strany, jako například Občanská demokratická strana (ODS), PATRIOTI Jindřichův Hradec, TOP 09 a ANO 2011 (Český statistický úřad, n. d.).

9.1.1 ANO 2011

Politické hnutí ANO 2011 navazuje na sdružení Akce nespokojených občanů 2011, které v roce 2011, jak plyne z názvu, založil podnikatel Andrej Babiš. Hnutí vzniklo z důvodu nespokojenosti se zemí, ve které žijeme, a zároveň z důvodu boje proti korupci (ANO bude líp, 2021).

9.1.2 Česká strana sociálně demokratická

Česká strana sociálně demokratická je nejstarší politickou stranou působící v České republice. Jejími pilíři jsou svoboda, demokracie, sociální spravedlnost, rovné příležitosti, solidarita a odpovědnost za udržitelný rozvoj (ČSSD ČB, 2021).

9.1.3 Komunistická strana Čech a Moravy

Komunistická strana Čech a Moravy vznikla v roce 1990. Logem strany jsou dvě třešně se zeleným lístkem, které symbolizují francouzské lidové povstání proti měšťanské vládě po prohrané válce. Hlavním posláním strany je hájit zájmy prostých občanů, kteří vytvářejí hodnoty svou prací (KSČM, 2021).

9.1.4 Křesťanská a demokratická unie-Československá strana lidová

Křesťanská a demokratická unie-Československá strana lidová je politická strana, která je položena na křesťanských hodnotách a principech jako je desatero a evangelijní zvěst lásky k druhým. Strana považuje sociální smír za velmi důležitou hodnotu, která musí být dodržována (KDU, 2021).

9.1.5 Občanská demokratická strana

Občanská demokratická strana je politická strana, která prosazuje svobodu jednotlivce, vládu práva a volný trh. Strana je postavena na liberální demokracii západního typu.

Jejími pilíři jsou soukromé vlastnictví, nízké daně, podnikavost, solidarita, malý a bezpečný stát a nezadlužená budoucnost (ODS, 2021).

9.1.6 PATRIOTI Jindřichův Hradec

PATRIOTI Jindřichův Hradec se charakterizují jako volné seskupení těch, kteří vidí věci jinak. Jedná se o sdružení nezávislých kandidátů. V roce 2002 se strana angažovala v komunálních volbách pod jménem SNK Šance pro Jindřichův Hradec. V dalších volbách se objevila pod názvem Volba pro město, když získala licenci od politické strany se sídlem v Hradci Králové. Po komunálních volbách v roce 2014 již nemohla uplatnit licenci pro název Volba pro město, a tak si zažádala o licenci od politické strany PATRIOTI ČR. Strana licenci získala a od roku 2018 se objevuje na politické scéně s názvem PATRIOTI Jindřichův Hradec. Strana je postavena na myšlence Karla Čapka „Někdo by měl“ a kdo jiný než patrioti města (Patriotijh, 2021).

9.1.7 SNK Evropští demokraté

Sdružení nezávislých kandidátů Evropští demokraté vzniklo na začátku roku 2006 sloučením politického hnutí SNK sdružení nezávislých a strany Evropští demokraté. Jedná se o politickou stranu proevropského charakteru (SNK ED, 2021).

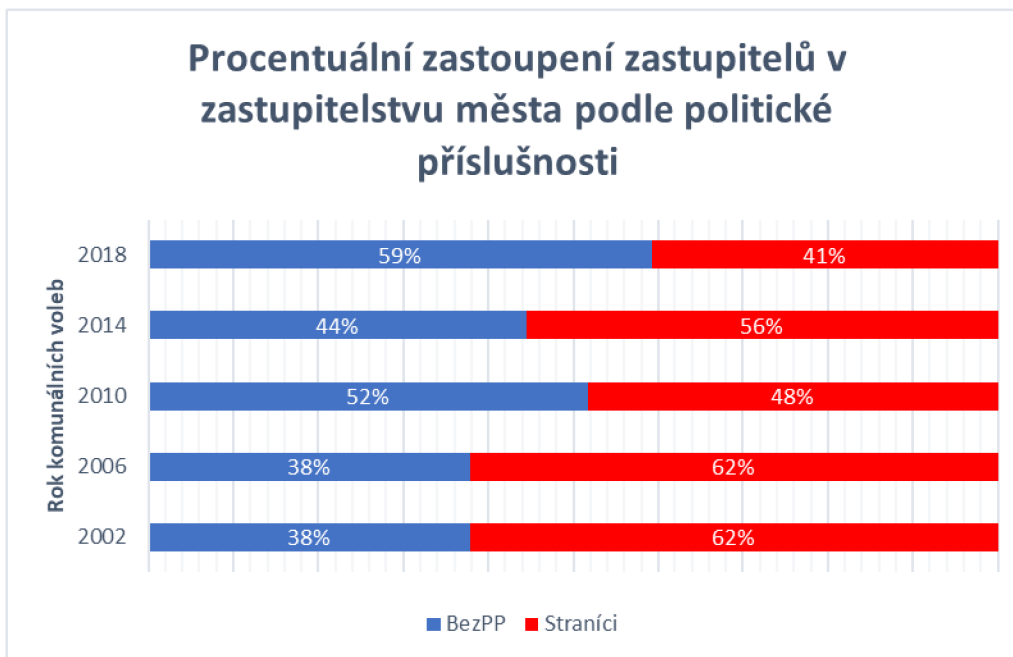
9.1.8 TOP 09

TOP 09 je politická strana, která vychází z tradic křesťansko-židovské evropské kultury. Název je zkratkou pro slova Tradice, Odpovědnost a Prosperita. Jedná se o konzervativní a demokratickou stranu. Jejími pilíři jsou svobodný trh, rovné příležitosti, zákaz diskriminace a odmítání totality (TOP 09, 2021).

9.2 Nezávislí kandidáti

Nezávislí kandidáti představují specifický prvek v obecních volbách, kteří mají poměrně velký vliv na místní politickou scénu. Tito kandidáti bývají součástí kandidátních listin jednotlivých stran. Nejedná se o nic neobvyklého, neboť politické subjekty se snaží své kandidátní listiny plně obsadit z důvodu získání většího počtu hlasů, a proto je doplňují právě nestraníky (Čmejrek, 2008, 64).

Obrázek 6 Procentuální zastoupení zastupitelů v zastupitelstvu města podle politické příslušnosti

Zdroj: Vlastní zpracování dat z ČSÚ

Z grafu je možné vyčíst, že zvolené zastupitelstvo v roce 2002 a 2006 mělo převahu straníků. Z celkového počtu 29 zastupitelů bylo 11 osob bez politické příslušnosti a 18 straníků. V roce 2010 se síly téměř vyrovnaly, když bylo zvoleno 15 osob bez politické příslušnosti a 14 straníků. V komunálních volbách v roce 2014 se změnil počet zastupitelů z 29 na 27. V tomto roce bylo zastupitelstvo složeno z 12 osob bez politické příslušnosti a 15 straníků. V roce 2018 začaly mít převahu osoby bez politické příslušnosti, když jich bylo o 5 více než straníků, a to 16 (Český statistický úřad, 2021).

9.3 Zájmové skupiny a podnikatelské subjekty

Zájmové skupiny a podnikatelské subjekty ovlivňují veřejné mínění, a s tím spojenou i politickou scénu. Jako zájmové skupiny lze označit všechny organizace, které nejsou politickými stranami, ale i přesto ovlivňují veřejnou politiku. Tyto skupiny mají velmi důležitou roli při vývoji politických systémů a sociální politiky. Jejich snahou je reprezentace zájmu specifické sociální skupiny (Město Jindřichův Hradec, 2013).

V Jindřichově Hradci působí 23 zájmových skupin. Mezi volnočasové sdružení se řadí Junák – svaz skautů a skautek ČR, Pionýrská skupina Jindřichův Hradec a StopTime. Sportovní sdružení zahrnují Pharaon Jindřichův Hradec zaměřený na softball a baseball, Plavecký klub Jindřichův Hradec, Sdružení orientačních sportů, TJ Házená Jindřichův

Hradec a hokejový klub TH HBC OLYMP J. Hradec. Mezi kulturní sdružení patří PS YMCA Jakoubek s pěveckým sborem, Jindřichohradecký symfonický orchestr, Audiovizuální studio Jindřichův Hradec a informační centrum pro mládež ICM Jindřichův Hradec. Sociální sdružení zahrnují pečovatelskou službu Ledax, Hospicovou péči sv. Kleofáše a MESADU zabývající se sociální rehabilitací. V Jindřichově Hradci se nachází i náboženská sdružení jako je židovský Zikaron nebo křesťanská YMCA. Dále se zde nachází Agentura Česká Kanada, Československá obec legionářská, Klub historie letectví v Jindřichově Hradci, SHŠ MIRANDOLA zabývající se historickým šermem a tancem, SHŠ Páni z Hradce a Základní kynologická organizace s výcvikem psů (Město Jindřichův Hradec, 2013).

Ve městě se nachází mnoho podnikatelských subjektů. Mezi nejznámější se řadí výrobná jogurtů a zákysů AGRO-LA, Autosalon Jiří Souček, pneuservis a autoservis vozidel ContiTrade Services, výrobná lihovin a sirupů Fruko-Schulz, výrobná betonových výrobků HB Beton, Jindřichohradecké místní dráhy, pilařská a truhlářská výrobná Kasalova pila, Oáza klidu JH masáže, OPTIK ŽABKOVÁ a VANELLUS Energy (Město Jindřichův Hradec, 2011).

10 Analýza lokálního politického procesu

10.1 Volby v roce 2002

Volby do zastupitelstva obce se konaly ve dnech 1. 11. a 2. 11. 2002. Zapsaných voličů z 30 okrsků bylo 18 060. Z tohoto počtu voličů přišlo k volbám a odevzdalo svou obálku do urny pouze 6 856 voličů, což představuje volební účast 38,01 %. V porovnání s předchozími volbami v roce 1998 se jedná o pokles o 0,82 %. Platných hlasů bylo celkem 176 888 (Český statistický úřad, 2021).

V Jindřichově Hradci se volí 29 členů zastupitelstva města v jediném volebním obvodu. V roce 2002 kandidovalo celkem 7 parlamentních stran a 2 politické subjekty. Mezi parlamentní strany patřila Česká strana sociálně demokratická (ČSSD), Unie svobody-Demokratická unie, Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM), Sdružení nezávislých, Pravý Blok, Křesťanská a demokratická unie-Československá strana lidová (KDU-ČSL) a Občanská demokratická strana (ODS). Politické subjekty, objevující se u komunálních voleb v roce 2002, byly SNK-Šance pro Jindřichův Hradec a Sdružení SZ, NK (Český statistický úřad, 2021).

Tabulka 3 Volby do zastupitelstva města v roce 2002

Volby do zastupitelstva města v roce 2002			
Volební strana	Získané hlasy (abs.)	Získané hlasy (%)	Počet mandátů
Česká strana sociálně demokratická	40 994	23,18	7
Unie svobody-Demokratická unie	4 330	2,45	0
Komunistická strana Čech a Moravy	29 290	16,56	5
Sdružení nezávislých	18 880	10,67	3
Pravý Blok	509	0,29	0
Křesťanská a demokratická unie-Československá strana lidová	10 766	6,09	2
SNK-Šance pro Jindřichův Hradec	11 933	6,75	2
Občanská demokratická strana	50 026	28,28	9
Sdružení SZ, NK	10 160	5,74	1

Zdroj: Vlastní zpracování dat z ČSÚ

V tabulce je vidět přehled kandidujících stran a jejich úspěchů či neúspěchů při získávání mandátů. Občanská demokratická strana získala téměř třetinu všech hlasů a s nimi i nejvyšší počet mandátů, a to devět. Na druhém místě skončila Česká strana sociálně demokratická se ziskem 40 994 hlasů a sedmi mandátů. Třetí místo žebříčku obsadila Komunistická strana Čech a Moravy, která obdržela 16,56 % hlasů a s nimi pět mandátů. Značný procentní zisk získala také strana Sdružení nezávislých, která si vysloužila tři mandáty. Dva mandáty byly přerozděleny stranám KDU-ČSL a SNK-Šance pro Jindřichův Hradec a jeden mandát získalo Sdružení SZ, NK. Nejmenší podporu voličů měly strany Unie svobody-Demokratická unie a Pravý Blok s nulovým počtem mandátů (Český statistický úřad, 2021).

Ve volbách do zastupitelstva města se účastnilo 9 kandidátních listin, z nichž osm bylo plně obsazených. Pravý Blok měl pouze tři kandidáty. Celkový počet kandidátů činil 235, mezi které bylo rozvrženo 29 mandátů. Z celkového počtu zvolených zastupitelů města byly 2 ženy a 27 mužů, a z nich dále 11 osob bez politické příslušnosti. Průměrný věk zastupitelů činil 50,97 let. Ukončené vysokoškolské vzdělání mělo 24 zastupitelů města, což reprezentovalo 82,75 % (Český statistický úřad, 2021).

10.2 Volby v roce 2006

Volby do zastupitelstva obce v roce 2006 se uskutečnily v pátek 20. a v sobotu 21. října. Na seznamu se nacházelo 17 959 voličů. Počet voličů, kteří se účastnili voleb, bylo 7 076, což činí volební účast 39,42 %. Ve srovnání s předchozími volbami v roce 2002 se jedná o vzrůst, a to o 1,41 %. Skrutátoři označili celkem 188 745 hlasů za platné (Český statistický úřad, 2021).

U obecních voleb v Jindřichově Hradci za rok 2006 bylo přítomno 5 parlamentních stran a 2 politické subjekty. Pět parlamentních stran představovalo SNK Evropští demokraté, Česká strana sociálně demokratická, Občanská demokratická strana, Křesťanská a demokratická unie-Československá strana lidová a Komunistická strana Čech a Moravy. Politické subjekty představovalo Sdružení SZ a NK a Volba pro město (Český statistický úřad, 2021).

Tabulka 4 Volby do zastupitelstva města v roce 2006

Volby do zastupitelstva města v roce 2006			
Volební strana	Získané hlasy (abs.)	Získané hlasy (%)	Počet mandátů
SNK Evropští demokraté	15 472	8,20	2
Česká strana sociálně demokratická	27 973	14,82	4
Občanská demokratická strana	63 203	33,49	11
Sdružení SZ a NK	22 965	12,17	4
Volba pro město	15 602	8,27	2
Křesťanská a demokratická unie-Československá strana lidová	9 993	5,29	1
Komunistická strana Čech a Moravy	33 537	17,77	5

Zdroj: Vlastní zpracování dat z ČSÚ

Tabulka zobrazující údaje z voleb v roce 2006 nám ukazuje jednotlivé kandidující strany a jejich úspěšnost. Občanská demokratická strana si opět vybojovala první místo v žebříčku s necelými 33,5 %, a tím získala 11 mandátů. Druhé místo obsadila Komunistická strana Čech a Moravy s 33 537 hlasy a 5 mandáty. O třetí místo se dělily strany ČSSD a Sdružení SZ a NK, když obě získaly 4 mandáty. Zisk dvou mandátů si vysloužila strana SNK Evropští demokraté, která získala od voličů 15 472 hlasů, a Volba pro město, která obdržela 15 602 hlasů. Pouze jeden mandát získala strana KDU-ČSL, která obdržela 9 993 hlasů (Český statistický úřad, 2021).

Ve volbách do zastupitelstva města v roce 2006 se střetlo 7 plně obsazených kandidátních listin. Celkový počet kandidátů účastnících se voleb byl 203, mezi které bylo následně rozděleno 29 mandátů. Zastupitelstvo nebylo genderově vyvážené, neboť žen bylo 5 a mužů 24. Jedenáct členů bylo bez politické příslušnosti. Průměrný věk zastupitelů činil 52,10 let. Šest zastupitelů nebylo vysokoškolsky vzdělaných, zbytek zastupitelů měl ukončen alespoň magisterský studijní program, což reprezentovalo 79,31 % (Český statistický úřad, 2021).

10.3 Volby v roce 2010

Ve dnech 15. a 16. října 2010 se konaly volby do zastupitelstva obce. Seznam čítal 17 980 voličů, ze kterých následně přišlo k volbám a vhodilo svůj hlas do urny 7 876, což

představovalo volební účast 43,84 %. V porovnání s rokem předchozích voleb volební účast vzrostla o 4,42 %. Za platně odevzdané hlasy skrutátoři označili 203 524 hlasů (Český statistický úřad, 2021).

Voleb do zastupitelstva obce se v roce 2010 v Jindřichově Hradci zúčastnilo 7 parlamentních stran a 4 politické subjekty. Mezi parlamentní strany patřily TOP 09, Komunistická strana Čech a Moravy, Věci veřejné, Občanská demokratická strana, SNK Evropští demokraté, Křesťanská demokratická unie-Československá strana lidová a Česká strana sociálně demokratická. Politickými subjekty byly Volba pro město, OBČANÉ.CZ, Sdružení SZ, NK a Strana Práv Občanů ZEMANOVCÍ (Český statistický úřad, 2021).

Tabulka 5 Volby do zastupitelstva města v roce 2010

Volby do zastupitelstva města v roce 2010			
Volební strana	Získané hlasy (abs.)	Získané hlasy (%)	Počet mandátů
TOP 09	16 332	8,02	2
Komunistická strana Čech a Moravy	28 654	14,08	5
Volba pro město	16 364	8,04	3
Věci veřejné	3 945	1,94	0
Občanská demokratická strana	34 678	17,04	6
SNK Evropští demokraté	13 487	6,63	2
OBČANÉ.CZ	6 279	3,09	0
Křesťanská a demokratická unie-Československá strana lidová	6 626	3,26	0
Česká strana sociálně demokratická	49 045	24,10	8
Sdružení SZ, NK	21 149	10,39	3
Strana Práv Občanů ZEMANOVCÍ	6 965	3,42	0

Zdroj: Vlastní zpracování dat z ČSÚ

Z předchozí tabulky je patrné, jaký hlasový zisk a počet mandátů získaly jednotlivé politické subjekty v komunálních volbách v roce 2010. Česká strana sociálně demokratická se dostala do vedení, když získala 49 045 hlasů a 8 mandátů. Následovala

Občanská demokratická strana se ziskem 34 678 hlasů, díky kterým získala 6 mandátů. Třetí místo obsadila Komunistická strana Čech a Moravy s počtem 5 mandátů. Tři mandáty získala jak strana Volba pro město s 8,04 %, tak strana Sdružení SZ, NK s 10,39 %. Strany TOP 09 a SNK Evropští demokraté si vysloužily dva mandáty. Zbytek politických stran měl počet platných hlasů pod hranicí 5 % a mandát nezískal. Jednalo se o Věci veřejné, OBČANÉ.CZ, KDU-ČSL a Strana Práv Občanů ZEMANOVCI (Český statistický úřad, 2021).

Do komunálních voleb v roce 2010 se v Jindřichově Hradci zapojilo 11 kandidátních listin, z nichž devět jich bylo plně obsazených. Věci veřejné měly 22 kandidátů a Občanská demokratická strana se účastnila s 28 kandidáty. Souhrnný počet kandidátů, kteří se rozhodli účastnit voleb, byl 311. Počet volených členů zastupitelstva byl stále 29, z nichž 3 byly ženy a zbytek muži. Více než polovina členů zastupitelstva byla bez politické příslušnosti, celkem 15 osob. Průměrný věk zastupitelů se pohyboval okolo 53 let. Ukončené vysokoškolské vzdělání mělo 22 zastupitelů, což představovalo 75,86 %. V tomto roce se poprvé na kandidátní listině strany ČSSD objevil Ing. Stanislav Mrvka. Účastnil se jako osoba bez politické příslušnosti a obdržel 2 597 hlasů, díky kterým získal i mandát (Český statistický úřad, 2021).

10.4 Volby v roce 2014

Volby do zastupitelstva obce se v roce 2014 konaly v pátek 10. a v sobotu 11. října. Počet voličů zobrazených na seznamu byl 17 834. Osob, které odevzdaly své obálky, bylo 7 903, což reprezentovalo volební účast 44,36 %. Při srovnání s rokem voleb 2010 volební účast letmo vzrostla, a to o 0,52 %. Platně odevzdaných hlasů bylo celkem 189 384 (Český statistický úřad, 2021).

V roce 2014 došlo v Jindřichově Hradci ke změně počtu zastupitelů, kdy se jejich počet snížil z 29 na 27. V tomto roce kandidovalo do zastupitelstva obce celkem 8 parlamentních stran a 1 politický subjekt, a to Volba pro město. Osm parlamentních stran reprezentovalo Křesťanská demokratická unie-Československá strana lidová, Koalice SZ, Piráti a Změna, Občanská demokratická strana, ANO 2011, TOP 09, Komunistická strana Čech a Moravy, Česká strana sociálně demokratická a SNK Evropští demokraté (Český statistický úřad, 2021).

Tabulka 6 Volby do zastupitelstva města v roce 2014

Volby do zastupitelstva města v roce 2014			
Volební strana	Získané hlasy (abs.)	Získané hlasy (%)	Počet mandátů
Křesťanská a demokratická unie-Československá strana lidová	7 976	4,21	0
Koalice SZ, Piráti a Změna	6 748	3,56	0
Občanská demokratická strana	16 647	8,79	2
ANO 2011	14 415	7,61	2
TOP 09	15 247	8,05	2
Volba pro město	12 042	6,36	2
Komunistická strana Čech a Moravy	19 029	10,05	3
Česká strana sociálně demokratická	75 921	40,09	13
SNK Evropští demokraté	21 359	11,28	3

Zdroj: Vlastní zpracování dat z ČSÚ

V tabulce jsou vidět kandidující strany za rok 2014 a jejich procentní úspěšnost, která definuje počet jimi získaných mandátů. Česká strana sociálně demokratická ovládla volby v tomto roce s 75 921 hlasy, které představovaly 40,09 %, a vysloužila si 13 mandátů. O druhé místo se dělily strany SNK Evropští demokraté, která obdržela 21 359 hlasů a taktéž 3 mandáty, a Komunistická strana Čech a Moravy s 19 029 hlasy a 3 mandáty. Strany Občanská demokratická strana, ANO 2011, TOP 09 a Volba pro město se musely spokojit pouze se dvěma mandáty. Nulový počet mandátů získaly strany KDU-ČSL a Koalice SZ, Piráti a Změna (Český statistický úřad, 2021).

Ve volbách do zastupitelstva města v roce 2014 se utkalo 9 plně obsazených kandidátních listin. Celkový počet kandidátů činil 243, mezi které bylo rozděleno nově ustanovených 27 mandátů. Mezi členy zastupitelstva byly tři ženy a 12 osob bez politické příslušnosti. Průměrný věk zastupitelů byl 50,07 let. Sedm členů nemělo vystudovanou vysokou školu, zbytek měl ukončené vysokoškolské vzdělání, což představovalo 74,07 %. V tomto roce se Ing. Stanislav Mrvka objevil na kandidátní listině strany ČSSD již jako její člen. Obdržel 4 318 hlasů, a tím obsadil první místo a opět získal mandát (Český statistický úřad, 2021).

10.5 Volby v roce 2018

Komunální volby v roce 2018 se uskutečnily ve dnech 5. a 6. října. Počet voličů zapsaných na seznamu bylo 17 488, z nichž se k volbám dostavilo a využilo svůj hlas pro změnu 7 882. Volební účast byla 45, 08 %, což v porovnání s předchozím rokem voleb představovalo vzrůst o 0,72 %. Skrutátoři napočítali a označili za platné 188 596 hlasů (Český statistický úřad, 2021).

U voleb do zastupitelstva obce v Jindřichově Hradci za rok 2018 bylo přítomno 7 parlamentních stran a 3 politické subjekty. Mezi parlamentní strany se řadily SNK ED a nezávislý kandidát STAN, ANO 2011, Komunistická strana Čech a Moravy, Česká strana sociálně demokratická, Svoboda a přímá demokracie – T. Okamura (SPD), Česká pirátská strana a Občanská demokratická strana. Tři politické subjekty reprezentovaly PATRIOTI Jindřichův Hradec, Hradec srdcem a rozumem + Svobodní a Lidovci a Zelení PRO J. Hradec (Český statistický úřad, 2021).

Tabulka 7 Volby do zastupitelstva města v roce 2018

Volby do zastupitelstva města v roce 2018			
Volební strana	Získané hlasy (abs.)	Získané hlasy (%)	Počet mandátů
PATRIOTI Jindřichův Hradec	14 700	7,70	2
SNK ED a nezávislý kandidát STAN	22 090	11,71	3
ANO 2011	22 469	11,91	4
Komunistická strana Čech a Moravy	14 641	7,76	2
Česká strana sociálně demokratická	46 464	24,64	8
Svobodná a přímá demokracie – Tomio Okamura (SPD)	7 885	4,18	0
Hradec srdcem a rozumem + Svobodní	23 545	12,48	4
Lidovci a Zelení PRO J. Hradec	8 644	4,58	0
Česká pirátská strana	12 810	6,79	2
Občanská demokratická strana	15 348	8,14	2

Zdroj: Vlastní zpracování dat z ČSÚ

Z tabulky je možné vyčíst, že Česká strana sociálně demokratická opět ovládla volby, když získala 46 464 hlasů, které představovaly 24,64 %, a dosáhla 8 mandátů. Na druhém místě skončila strana ANO 2011, která získala 11,91 %, společně se stranou Hradec srdcem a rozumem + Svobodní, kteří obdrželi 12,48 %. Oba politické subjekty dosáhly výsledku 4 mandátů. Tři mandáty si vysloužila strana SNK ED a nezávislý kandidát STAN, když pro ně připadlo 22 090 hlasů. Se ziskem dvou mandátů z těchto voleb odcházely strany PATRIOTI Jindřichův Hradec, Komunistická strana Čech a Moravy, Česká pirátská strana a Občanská demokratická strana. Strany SPD a Lidovci a Zelení PRO J. Hradec nezískaly žádný mandát (Český statistický úřad, 2021).

U voleb v roce 2018 se střetlo 10 plně obsazených kandidátních listin, které dohromady čítaly 270 kandidátů. Z celkového počtu zvolených zastupitelů města byly 4 ženy a 23 mužů, a dále 16 osob bez politické příslušnosti. Průměrný věk členů zastupitelstva činil 54,11 let. Ukončené vysokoškolské vzdělání mělo 23 zastupitelů města, což reprezentovalo 85,19 %. V tomto roce se Ing. Stanislav Mrvka opět objevil na kandidátní listině strany ČSSD, získal 3 094 hlasů a opět obhájil první místo, které mu zajistilo mandát (Český statistický úřad, 2021).

10.6 Zhodnocení komunálních voleb v Jindřichově Hradci

10.6.1 Občanská participace

Volební účast v jednotlivých volbách rok od roku roste, co se týče obce Jindřichův Hradec. Důvodem je snaha mladých lidí vyjádřit svůj názor a mít možnost ovlivnit výsledky jednotlivých voleb (Český statistický úřad, 2021).

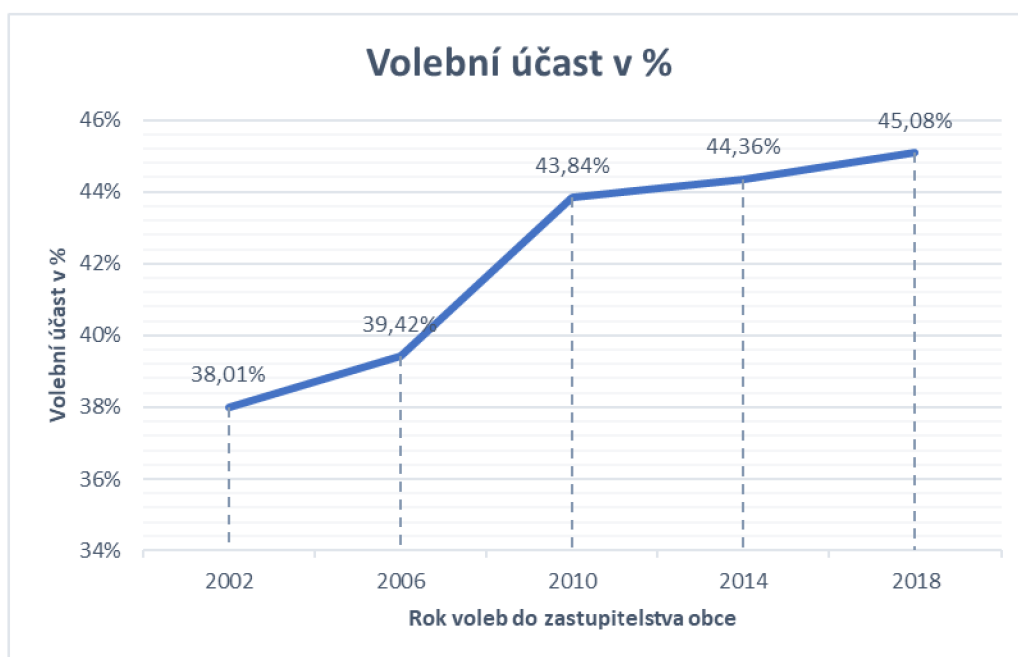
Tabulka 8 Porovnání volební účasti v Jindřichově Hradci s celorepublikovým průměrem

Typ voleb	Rok voleb	Volební účast v Jindřichově Hradci (%)	Celorepublikový průměr volební účasti (%)
Volba prezidenta republiky	2018	64,03	66,60
Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR	2021	64,65	65,43
Volby do Senátu Parlamentu ČR	2020	27,35	16,74
Volby do zastupitelstev krajů	2020	39,04	37,95
Volby do zastupitelstev obcí	2018	45,08	47,34
Volby do Evropského parlamentu	2019	29,46	28,72

Zdroj: Vlastní zpracování dat z ČSÚ

Volební účast v Jindřichově Hradci se drží ve většině voleb blízko celorepublikového průměru, jak je možné vidět v tabulce. Občané mají největší zájem o politické dění, pokud se jedná o volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Volební účast byla v posledních volbách v roce 2021 64,65 %. Celorepublikový průměr je jen o 0,78 % vyšší. Druhými nejnavštěvovanějšími volbami jsou volby prezidenta republiky, kterých se v posledních volbách účastnilo 64,03 % voličů. Třetí místo zaujímají volby do zastupitelstev obcí, u kterých poslední volební roky roste volební účast. V roce 2018 byla volební účast 45,08 %. Nejméně oblíbenými a tím pádem nejméně navštěvovanými volbami jsou volby do Senátu Parlamentu ČR, kterých se v roce 2020 zúčastnilo pouze 27,35 % voličů. V případě těchto voleb byl i celorepublikový průměr opravdu nízký, a to 16,74 %. Předpokládaným důvodem nízké účasti ve volbách do Senátu Parlamentu ČR je nízká prestiž Senátu, kdy občané České republiky označují Senát za zbytečnou instituci, nebo také neznalost kandidátů ze strany občanů (Český statistický úřad, 2021).

Obrázek 7 Volební účast v %

Zdroj: Vlastní zpracování dat z ČSÚ

Z uvedeného grafu je jasně patrné, že volební účast v jednotlivých letech voleb do zastupitelstva obce postupně roste. V roce 2002 přišlo k volbám do zastupitelstva obce 6 856 občanů, což představovalo 38,01 %, a v roce 2018 vhodilo svou volební obálku do urny již 7 882 občanů Jindřichova Hradce, což zvýšilo volební účast na 45,08 %.

Průměrný věk zastupitelů se pohybuje od 50 do 54 let. Čtyři pětiny všech zastupitelů jsou vysokoškolsky vzdělání. V zastupitelstvu obce panuje genderová nevyváženost, kdy ženy zaujímají průměrně pouze jednu osminu zastupitelstva. Co se týče věkového průměru kandidátů, tak se pohybuje kolem 52 let. Mladí lidé pod 30 let se do komunální politiky příliš nezapojují a představují tak výrazně nezastoupenou skupinu obyvatel (Český statistický úřad, 2021).

10.6.2 Výsledky strany ČSSD

Česká strana sociálně demokratická je v Jindřichově Hradci velmi populární. Z níže uvedené tabulky je možné vyčíst, že v roce 2002 obsadila strana ČSSD se ziskem sedmi mandátů druhé místo po Občanské straně demokratické. Menší propad měla v roce 2006, kdy skončila se čtyřmi mandáty na třetím místě za Občanskou stranou demokratickou a Komunistickou stranou Čech a Moravy. Od roku 2010, ve kterém získala osm mandátů, obsazuje první místo a vyhrává komunální volby v Jindřichově Hradci. V roce 2014 dosáhla velkého úspěchu, kdy pro ni hlasovalo v komunálních volbách 40,09 % voličů. Tím získala 13 mandátů z celkových 27. V roce 2018 byla opět na prvním místě, ale počet mandátů tento rok klesl na osm. Otázka zní, jak si povede strana ČSSD v komunálních volbách v roce 2022 po jejím neúspěchu ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2021 (Český statistický úřad, 2021).

Tabulka 9 Pořadí a počet získaných mandátů v jednotlivých volbách

Rok voleb do zastupitelstva obce	Pořadí	Počet získaných mandátů
2002	2.	7
2006	3.	4
2010	1.	8
2014	1.	13
2018	1.	8

Zdroj: Vlastní zpracování dat z ČSÚ

10.7 Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny

Pro zjištění, zda je strana ČSSD obecně oblíbená v Jindřichově Hradci, je nutné se zaměřit i na výsledky voleb do Poslanecké sněmovny. Podle níže uvedené tabulky strana od roku 2002 do roku 2013 obsazovala velmi dobré příčky, kdy se v Jindřichově Hradci mimo rok 2006 umístila na prvním místě. Od roku 2017 se začala strana v žebříčku propadat, když nejprve obsadila čtvrté místo a v roce 2021 dokonce páté místo. V roce 2021 se

navíc poprvé v historii samostatné České republiky neprobojovala do Poslanecké sněmovny, když získala pouze 6,16 % hlasů. Podle procent platných hlasů je možné vyčíst, že má strana mimo rok 2013 spíše klesající tendenci. Při porovnání výsledků jednotlivých voleb měla strana ČSSD pevnou základnu voličů jak na komunální, tak na celorepublikové úrovni (Český statistický úřad, 2021).

Tabulka 10 Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny 2002-2021

Rok voleb	% platných hlasů	Pořadí
2002	36,35	1.
2006	32,34	2.
2010	22,28	1.
2013	23,68	1.
2017	9,88	4.
2021	6,16	5.

Zdroj: Vlastní zpracování dat z ČSÚ

11 Dotazníkové šetření

Pro sběr dat byla použita metoda online dotazování formou elektronického dotazníku. Na začátku byl respondent seznámen s účelem dotazníku a byl informován o jeho anonymitě a použitelnosti pouze pro zpracování této bakalářské práce. Dotazník obsahoval 21 otázek, z nichž 4 byly identifikační. Ty sloužily k zjištění základních charakteristik respondenta. Sběr dat probíhal na přelomu ledna a února 2022, kdy byl rozeslán občanům Jindřichova Hradce. Celkový počet respondentů byl 132. Na základě zjištěných dat ze sekundárních zdrojů byly stanoveny výzkumné otázky k prováděnému dotazníkovému šetření:

1. Myslí si více než polovina respondentů, že úspěch strany ČSSD byl pozitivně ovlivněn Ing. Stanislavem Mrvkou?
2. Jsou komunální volby pro občany Jindřichova Hradce důležité a zajímají se o ně?
3. Volila více než jedna třetina respondentů alespoň jednu stranu ČSSD v komunálních volbách od roku 2002 do roku 2018?

11.1 Prezentace výsledků a zhodnocení otázek z dotazníku

Výsledky dotazníku jsou prezentovány postupně podle jednotlivých otázek. Pro lepší přehlednost jsou některé výsledky vyjádřeny pomocí grafů, které jsou doplněné slovním komentářem určeným k vyhodnocení a popsání grafu.

Otázka č. 1: Žijete, máte trvalý pobyt nebo jste žili v době od roku 2002 do roku 2018 v Jindřichově Hradci a jeho přílehlém okolí?

Otázka měla vyfiltrovat respondenty, kteří nemají trvalý pobyt nebo nežili v době od roku 2002 do roku 2018 v Jindřichově Hradci a jeho přílehlém okolí. Z výsledků vyplývá, že 124 z celkových 132 respondentů odpovídá požadavkům pro tento výzkum.

Otázka č. 2: Chodíte ke komunálním volbám?

I tato otázka měla za úkol vyfiltrovat respondenty, kteří splňují požadavky. V tomto případě se jednalo o fakt, zda chodí ke komunálním volbám. Ze 124 respondentů jich 97 chodí ke komunálním volbám, 19 nechodí ke komunálním volbám a 8 chodí jen občas. Pokud respondenti zaškrtnou odpověď „občas“, byli přesměrováni na otázku č. 5.

Otázka č. 3: Z jakého důvodu chodíte ke komunálním volbám?

Tato otázka navazovala na odpověď „ano“ na předchozí otázku č. 2. Cílem bylo zjistit, z jakého důvodu respondenti chodí ke komunálním volbám. Jednalo se o otázku s více možnostmi výběru.

Obrázek 8 Otázka č. 3

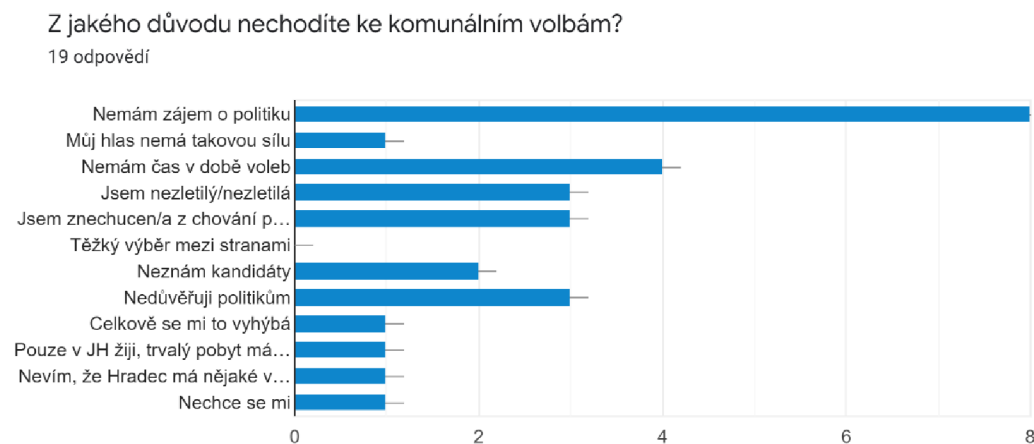
Zdroj: Vlastní zpracování

Nejčastějším důvodem volební účasti respondentů byla odpověď, že je to jejich morální povinnost jakožto občana. Tuto možnost zaškrtnulo 56 respondentů z celkových 97. Dalšími nejčastějšími odpověďmi byly „možnost něco změnit“, což zaškrtnulo 49 respondentů, a „možnost vyjádřit svůj názor“, což zaškrtnulo 48 respondentů. Z celkových 97 respondentů má 24 zájem o politiku, a proto chodí ke komunálním volbám.

Otázka č. 4: Z jakého důvodu nechodíte ke komunálním volbám?

Tato otázka navazovala na odpověď „ne“ na otázku č. 2. Cílem bylo zjistit, z jakého důvodu respondenti nechodí ke komunálním volbám. Jednalo se o otázku s více možnostmi výběru. Po zodpovězení otázky byly respondenti přesměrováni na sekci identifikačních otázek (otázka č. 18), jelikož nemohli zodpovědět následující otázky týkající se účasti ve volbách. Nejčastějším důvodem volební neúčasti v komunálních volbách byl podle respondentů nezájem o politiku. Tuto odpověď zaškrtnulo 11 respondentů. Respondenti se taktéž ztotožňovali s odpověďmi jako „nemám čas v době voleb“, „jsem nezletilý/nezletilá“, „jsem znechucen/a z chování politiků“ a „nedůvěřuji politikům“.

Obrázek 9 Otázka č. 4

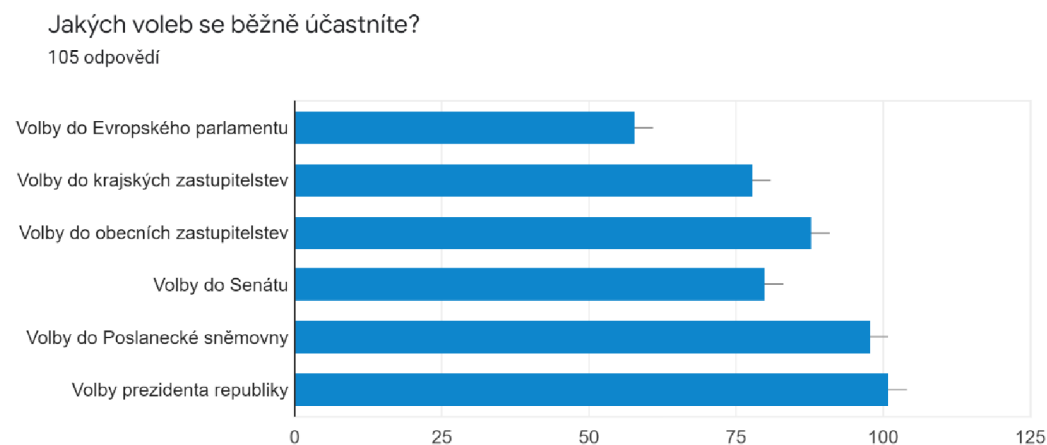

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 5: Jakých voleb se běžně účastníte?

Pátá otázka v dotazníku zjišťovala, jakých voleb se respondenti účastní, tedy ve kterých volbách volí. Jednalo se o otázku s více možnostmi výběru.

Obrázek 10 Otázka č. 5

Zdroj: Vlastní zpracování

Jako nejnavštěvovanější volby byly označeny volby prezidenta republiky, kterých se účastní 101 respondentů z celkových 105, a volby do Poslanecké sněmovny, kterých se účastní 98 respondentů. Hojně navštěvované jsou i volby do obecních zastupitelstev u 88

respondentů. Nejmenší návštěvnost mají volby do Evropského parlamentu, kterých se účastní jen 58 respondentů, což představuje 55,2 %.

Otázka č. 6: Jak moc jsou podle Vašeho názoru důležité jednotlivé volby?

Tato otázka rozvíjela předchozí otázku a zjišťovala, jak jsou jednotlivé volby pro respondenty důležité. U každého typu voleb měl respondent určit, zda jsou tyto volby „velmi nedůležité“, „nedůležité“, „neutrální“, „důležité“ nebo „velmi důležité“.

U voleb do Evropského parlamentu převažoval „neutrální postoj“ (34 resp.), následovaný odpověďmi „velmi důležité“ (26 resp.) a „důležité“ (21 resp.). Mezi nedůležité volby je řadí 15 respondentů. Volby do krajských zastupitelstev považuje 33 respondentů za „velmi důležité“, tak za „důležité“. Dvacet jedna respondentů má „neutrální postoj“. Volby do obecních zastupitelstev vnímá za „velmi důležité“ 63 respondentů a za „důležité“ 23 respondentů. Jedna třetina respondentů vnímá volby do Senátu za „velmi důležité“ a „důležité“. „Neutrální postoj“ k nim má 20 respondentů. Volby do Poslanecké sněmovny považuje nejvíce respondentů za „velmi důležité“, a to konkrétně 63 ze 105. Druhá nejpočetnější odpověď byla „důležité“ s 21 hlasy. Co se týče voleb prezidenta republiky, tak 57 respondentů je má za „velmi důležité“, 24 za „důležité“ a 15 za „velmi nedůležité“.

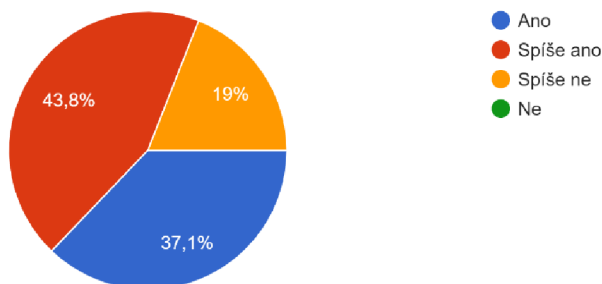
Otázka č. 7: Zajímá Vás politické dění na komunální úrovni v Jindřichově Hradci?

Otázka č. 7 se zaměřovala na politické dění v Jindřichově Hradci.

Obrázek 11 Otázka č. 7

Zajímá Vás politické dění na komunální úrovni v Jindřichově Hradci?

105 odpovědi

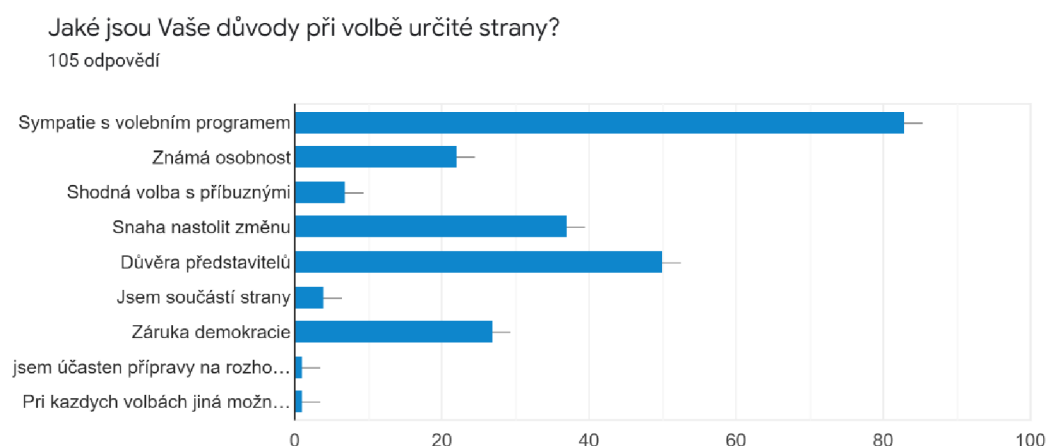
Zdroj: Vlastní zpracování

Více než jedna třetina respondentů se zajímá o politické dění na komunální úrovni v Jindřichově Hradci, jedná se o 39 respondentů z celkových 105. Dále se téměř polovina respondentů spíše zajímá o politické dění. Našlo se i 20 respondentů, které spíše nezajímá politické dění. Žádný respondent nezaškrtl, že by ho politická scéna Jindřichova Hradce absolutně nezajímala.

Otázka č. 8: Jaké jsou Vaše důvody při volbě určité strany?

V této otázce bylo snahou zjistit, proč respondenti volí určitou stranu, jaký je jejich důvod při výběru dané strany. Jednalo se o otázku s více možnostmi výběru. Nejčastější odpovědí byla „sympatie s volebním programem“, kterou zaškrtl 79 % respondentů. Druhý nejsilnější důvod byla „důvěra představitelů“ s 47,6 %. Větší procentní zastoupení měly i odpovědi jako „snaha nastolit změnu“, „záruka demokracie“, „známá osobnost“ a „shodná volba s příbuznými“.

Obrázek 12 Otázka č. 8

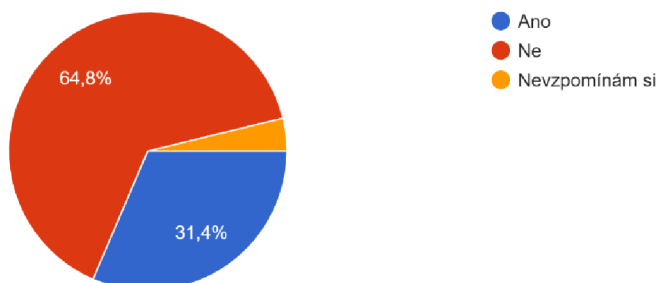
Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 9: Volili jste v období od roku 2002 do roku 2018 alespoň jednou stranu ČSSD v komunálních volbách?

Devátá otázka se orientovala již na stranu ČSSD působící v Jindřichově Hradci. Jednalo se o stěžejní otázku dotazníku. Pokud respondenti zaškrtlí odpověď „občas“, byli přesměrováni na otázku č. 12. Více než tři pětiny respondentů zaškrtlí, že v období od roku 2002 do roku 2018 nevolili ani jednu stranu ČSSD v komunálních volbách. Konkrétně se jedná o 64,8 %, což představuje 68 respondentů. Avšak téměř jedna třetina volila v tomto období alespoň jednou stranu ČSSD. Čtyři respondenti si nevzpomněli.

Obrázek 13 Otázka č. 9

Volili jste v období od roku 2002 do roku 2018 alespoň jednou stranu ČSSD v komunálních volbách?
105 odpovědí

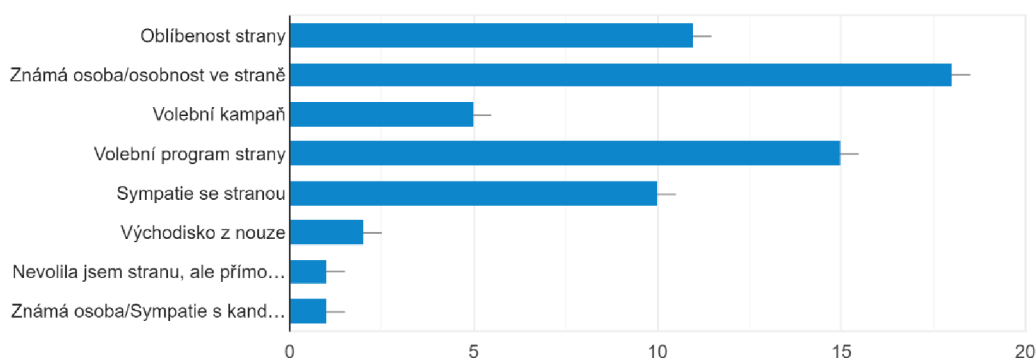
Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 10: Z jakého důvodu jste volili stranu ČSSD?

Tato otázka navazovala na odpověď „ano“ na předchozí otázku č. 9. Cílem bylo zjistit, z jakého důvodu respondenti volili stranu ČSSD. Jednalo se o otázku s více možnostmi výběru.

Obrázek 14 Otázka č. 10

Z jakého důvodu jste volili stranu ČSSD?
33 odpovědí

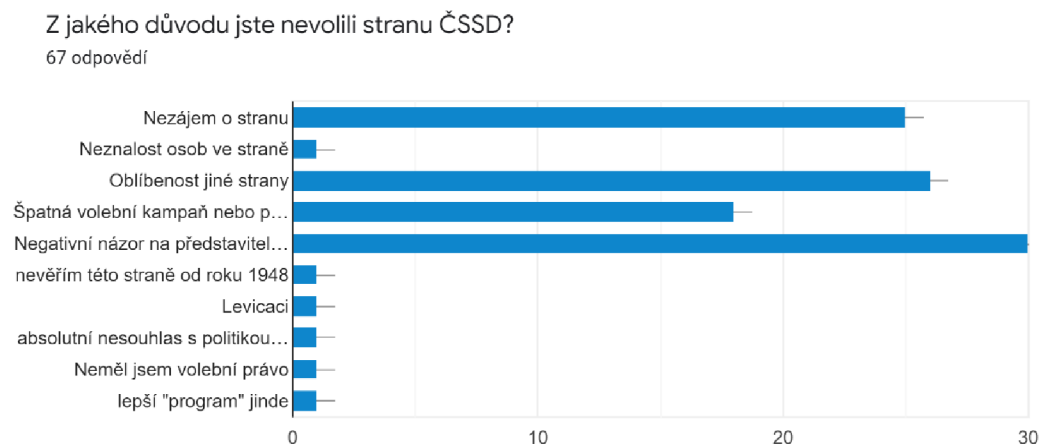
Zdroj: Vlastní zpracování

Nejčastějšími důvody byly „známá osoba/osobnost ve straně“ s 54,5 % a „volební program strany“ s 45,5 %. Respondenti se taktéž shodovali s dalšími odpověďmi jako „oblíbenost strany“, „sympatie se stranou“ a „volební kampaň“.

Otázka č. 11: Z jakého důvodu jste nevolili stranu ČSSD?

Tato otázka navazovala na odpověď „ne“ na otázku č. 9. Cílem bylo zjistit, z jakého důvodu respondenti nevolili stranu ČSSD mezi lety 2002 a 2018. Jednalo se o otázku s více možnostmi výběru.

Obrázek 15 Otázka č. 11

Zdroj: Vlastní zpracování

Téměř polovina respondentů se ztotožňovala s odpovědí „negativní názor na představitele“, kdy tuto možnost zaškrtnulo 30 z celkových 67 respondentů. Více než jedna třetina respondentů také zaškrtnulo odpověď „oblíbenost jiné strany“ a „nezájem o stranu“.

Otázka č. 12: Do jaké míry souhlasíte s následujícími charakteristikami strany ČSSD na komunální úrovni?

Dvanáctá otázka zkoumala, jaký mají respondenti názor na stranu ČSSD působící v Jindřichově Hradci. Jejich úkolem bylo u jednotlivých charakteristik strany ČSSD zvolit jednu z možností, ke které se nejvíce přiklání. Jednalo se o odpovědi „zcela nesouhlasím“, „spíše nesouhlasím“, „neutrální postoj“, „spíše souhlasím“ a „zcela souhlasím“.

U většiny charakteristik převládala odpověď „neutrální postoj“ kromě charakteristiky týkající se úsilí o změnu, kdy 33 respondentů označilo „spíše nesouhlasím“. Pro lepší pochopení, mezi charakteristikami bylo uvedeno například důvěra v představitele strany, strana naslouchá občanům, sympatie s volebním programem a konflikty řeší s klidem.

Důvodem označování neutrálních odpovědí je pravděpodobně skutečnost, že obyvatelé Jindřichova Hradce mají malé povědomí o tom, co strana ČSSD v Jindřichově Hradci dělá a jak zde působí. Může to být důsledek špatné propagace strany ČSSD nebo malého zájmu ze strany občanů. Dalším důvodem může být přehlčení respondenta, kdy neměl zájem si celou otázku řádně pročíst a odpovídat pravdivě.

Otázka č. 13: Pokud byste měli zvolit stranu ČSSD, jaký by byl Váš hlavní důvod?

Tato otázka byla zahrnuta do dotazníku k zjištění důvodů, které by přiměli respondenty volit stranu ČSSD. Otázka byla zaměřena jak na respondenty, kteří odpověděli, že někdy volili stranu ČSSD, tak na respondenty, kteří odpověděli, že ji nevolili. Jednalo se o otázku s více možnostmi výběru. Více než polovina respondentů označila za hlavní důvod volby „volební program strany“. Jednalo se o 54,3 %. Mezi další důvody respondenti řadili „známá osobnost“, „blízká nebo známá osoba na kandidátní listině“ a „oblíbenost strany“. Jedna šestina respondentů odpověděla, že by stranu ČSSD nikdy nevolila.

Otázka č. 14: Jaké jsou podle Vás důvody úspěchu politické strany ČSSD v komunálních volbách v Jindřichově Hradci?

Respondenti měli v této otázce vypsát, jaké jsou podle nich důvody úspěchu strany ČSSD v komunálních volbách v Jindřichově Hradci. Jednalo se o otevřenou otázku, kde měli respondenti možnost napsat svůj názor. Čtyři nejčastější odpovědi na tuto otázku byly za prvé bývalý starosta Ing. Stanislav Mrvka nebo významná osobnost ve vedení strany (24 resp.), za druhé starší obyvatelstvo (16 resp.), za třetí nevím (16 resp.) a za čtvrté dlouhodobá činnost strany nebo tradice (14 resp.). Další podobné odpovědi byly sympatie strany, žádné důvody úspěchů, politický program a malá konkurence.

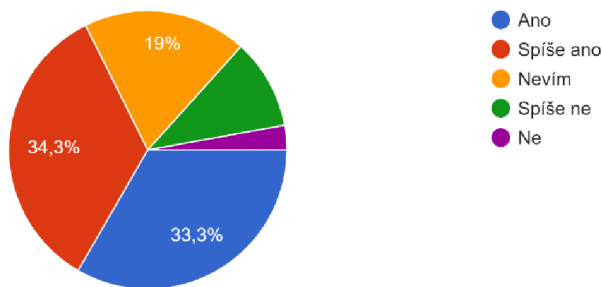
Otázka č. 15: Myslíte si, že úspěch strany ČSSD v komunálních volbách od roku 2010 tkví v osobnosti Ing. Stanislava Mrvky?

Otázka č. 15 se zaměřovala na bývalého starostu Jindřichova Hradce a významnou osobnost strany ČSSD Ing. Stanislava Mrvku. Cílem bylo zjistit, zda respondenti přikládají úspěch strany ČSSD právě panu Mrvkovi. Jedna třetina respondentů si myslí, že úspěch strany ČSSD v komunálních volbách spíše tkví v osobnosti Ing. Stanislava Mrvky a téměř jedna třetina s tím jednoznačně souhlasí, což představuje dohromady 67,6

% respondentů. Pouze 14 respondentů z celkových 105 nepřipisuje panu Mrvkovi zásluhy za úspěchy strany ČSSD.

Obrázek 16 Otázka č. 15

Myslíte si, že úspěch strany ČSSD v komunálních volbách od roku 2010 tkví v osobnosti Ing. Stanislava Mrvky?
105 odpovědí

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 16: Jakou charakteristiku byste přiřadili k Ing. Stanislavu Mrvkovi?

Šestnáctá otázka rozvíjela předchozí otázku a zjišťovala, jak na respondenty působí Ing. Stanislav Mrvka. Převážná většina respondentů vnímá bývalého starostu jako komunikativní, zodpovědnou, spolehlivou, proaktivní a sympatickou osobu. Avšak je tu i druhá menší skupina respondentů, která ho považuje za nesympatického, nekomunikativního a reaktivního. Z odpovědí na tuto otázku lze vyčíst, že občané Jindřichova Hradce nemají jednotný názor na pana Mrvku. Avšak většina respondentů se přiklání k jeho pozitivnější charakteristice.

Otázka č. 17: Býváte spokojeni s výsledky komunálních voleb v Jindřichově Hradci?

Poslední otázka týkající se komunálních voleb byla zaměřená na spokojenost respondentů s výsledky při komunálních volbách. Odpovědi byly koncipovány do lineární stupnice, kdy odpověď „1“ představovala „velmi nespokojená/nespokojený“ a odpověď „5“ představovala „velmi spokojená/spokojený“. Téměř polovina respondentů se přiklonila k neutrální odpovědi, kdy tato skupina čítala 47 respondentů. Nespokojených respondentů s výsledky komunálních voleb je 28,6 % a spokojených respondentů se našlo

26,7 %. Žádný respondent není velmi spokojený s výsledky komunálních voleb v Jindřichově Hradci.

Otázka č. 18-21: Identifikační otázky

Konec dotazníkového šetření se věnoval základním otázkám, které identifikují respondenta. Z hlediska pohlaví bylo zastoupení žen a mužů téměř vyrovnané, konkrétně na dotazník odpovědělo 50,8 % žen (63 resp.) a 49,2 % mužů (61 resp.). Na dotazníkové šetření odpovídali osoby mladší 18 let až osoby starší 68 let. Nejpočetnější skupinou, co se týče věku, byli lidé ve věku 18-27 let, kteří představovali 30,6 % ze všech respondentů. Druhou nejsilnější věkovou kategorií byli lidé ve věku 28-37 let čítající 21,8 % ze 124 respondentů. Nejméně početné skupiny byly věkové kategorie 68 a více (3,2 %) a méně jak 17 (2,4 %). Důležité je, že téměř absolutní většina dotázaných může být politicky aktivní s právem volit. Všechny sociální skupiny byly v dotazníkovém šetření zastoupeny. Jedná se o studenty, zaměstnance, osoby samostatně výdělečně činné, nezaměstnané, osoby na rodičovské dovolené, důchodce a šedou zónu. Hlavní skupinou sociálního statusu byly zaměstnanci s 60,5 % (75 resp.). Druhou nejvýznamnější skupinou byly studenti, kteří představovali 14,5 %. U otázky nejvyššího dosaženého vzdělání byly nejčetnější absolventi střední školy s maturitou s 41,1 % (51 resp.). Následovali absolventi magisterského studijního programu, kteří čítali 24,2 %, a absolventi bakalářského studijního programu s 13,7 %. Základní vzdělání má vystudovaných pouze 7 respondentů z celkových 124. Zbytek se dělil mezi absolventy střední školy s výučním listem, diplomované specialisty a absolventy doktorského studijního programu. Téměř většina zkoumaného vzorku měla vystudovanou minimálně střední školu.

Níže se můžete stručně vyjádřit k dané problematice.

Na závěr byla respondentům nabídnuta možnost se k dané problematice dále vyjádřit. Pár z nich tuto možnost využilo. Respondenti byli ve většině případech toho názoru, že výsledky komunálních voleb jsou velmi ovlivněny demografickou strukturou obyvatelstva, kdy v Jindřichově Hradci chodí volit mnoho důchodců. Určití jedinci také negativně hodnotili chování bývalého místostarosty Ing. Bohumila Komínka.

11.2 Vyhodnocení výzkumných otázek

Výzkumná otázka č. 1: Myslí si více než polovina respondentů, že úspěch strany ČSSD byl pozitivně ovlivněn Ing. Stanislavem Mrvkou?

Na první výzkumnou otázku lze odpovědět na základě výsledků otázky č. 15 z dotazníkového šetření. Podle 67,6 % respondentů tkví úspěch strany ČSSD právě v osobnosti bývalého starosty Ing. Stanislava Mrvky. Část odpovědi na tuto otázku se získala i z výsledků dotazníkové otázky č. 16, která se zaměřovala přímo na osobnost pana Mrvky. Podle dotázaných respondentů je jejich názor na bývalého starostu převážně kladný. Na základě výše zmíněného je možné tuto výzkumnou otázku potvrdit.

Výzkumná otázka č. 2: Jsou komunální volby pro občany Jindřichova Hradce důležité a zajímají se o ně?

K druhé výzkumné otázce se vztahovaly dotazníkové otázky č. 6 a 7. Otázka č. 6 zjišťovala, jak jsou pro respondenty důležité jednotlivé volby. Volby do obecního zastupitelstva považuje 86 ze 105 respondentů za „velmi důležité“ či „důležité“, což představuje 81,9 %. Zatímco otázka č. 7 zjišťovala, zda se respondenti zajímají o politické dění na komunální úrovni v Jindřichově Hradci. Z výsledků dotazníkové otázky jasně vypovídá, že 85 respondentů se o politickou scénu Jindřichova Hradce zajímá. Tuto výzkumnou otázku je možné na základě dotazníkového šetření také potvrdit.

Výzkumná otázka č. 3: Volila více než jedna třetina respondentů alespoň jednu stranu ČSSD v komunálních volbách od roku 2002 do roku 2018?

Poslední výzkumná otázka byla zhodnocena dle výsledků dotazníkové otázky č. 9, která se zaměřovala na volbu strany ČSSD v komunálních volbách od roku 2002 do roku 2018. Na tuto otázku odpovědělo 68 z celkových 105 respondentů tak, že stranu ČSSD v tomto období nevolili. Pouze 31,4 % respondentů zaškrtnulo, že stranu ČSSD volili. Jedná se o necelou třetinu všech dotázaných, a z toho důvodu není možné tuto výzkumnou otázku potvrdit, naopak ji popřít.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit, zda Česká strana sociálně demokratická působící v Jindřichově Hradci vyhrávala komunální volby díky bývalému starostovi Ing. Stanislavu Mrvkovi. Odborné knihy a online články poskytly dostatečné množství informací pro zpracování teoretické části. Praktická část závisela na informacích z Českého statistického úřadu dostupných na webové stránce www.volby.cz a na informacích o politických stranách, které bylo možné získat na oficiálních stránkách dané politické strany.

Na úvod praktické části bylo nutné vymezit politické subjekty, nezávislé kandidáty, zájmové skupiny a podnikatelské subjekty působící v Jindřichově Hradci. Mezi politické subjekty patří strany ANO 2011, ČSSD, ODS, PATRIOTI Jindřichův Hradec a další. Dále byla provedena analýza lokálního politického procesu. Tato analýza v praxi představovala zhodnocení výsledků jednotlivých voleb do obecního zastupitelstva Jindřichova Hradce za období od roku 2002 do roku 2018.

Z výsledků jednotlivých voleb je patrné, že strana ČSSD má v Jindřichově Hradci silnou a stabilní voličskou základnu. Dokázala třikrát po sobě obhájit první místo v komunálních volbách. Ve zbývajících letech obsadila druhé a třetí místo. Za sledované období je strana ČSSD v Jindřichově Hradci vždy součástí politického spektra a její členové mají své místo v zastupitelstvu. Avšak strana ČSSD neobhájila své místo u voleb v roce 2021, kdy se poprvé od roku 1993 nedostala do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Stala se tím jednou z malých politických stran, jejichž preference se pohybují mezi 3 a 5 procenty.

Volební účast občanů Jindřichova Hradce postupně rok od roku roste. Důvodem může být větší zájem mladých lidí o politické dění či sílící nespokojenost s obecní politikou, jak vyplynulo z odpovědí v dotazníkovém šetření. Průměrný věk zastupitelů se pohybuje mezi 50 a 54 lety. Průměrně čtyři pětiny zastupitelů je vysokoškolsky vzdělaných. Věková kategorie pod 30 let je v zastupitelstvu výrazně podreprezentována. Genderová nevyváženost je další problém, se kterým se zastupitelstvo Jindřichova Hradce potýká. Žen bývá zastoupeno pouze malé procento.

Na základě zjištěných informací z analýzy byl využit kvantitativní výzkum formou dotazníkového šetření. Dotazník byl cílen na relevantní respondenty z místa výzkumu. Z výsledku jasně vyplývá, že občané Jindřichova Hradce chodí k volbách převážně

z morální povinnosti a z toho důvodu, že se zajímají o politické dění v jejich městě. Při volbě určité strany je pro ně důležitá sympatie s volebním programem a důvěra v představitele. I přesto, že strana ČSSD již třikrát zvítězila, téměř dvě třetiny respondentů stranu v období 2002-2018 nevolily. Hlavní příčinou byl negativní názor na představitele strany a oblíbenost jiné strany. Téměř jedna třetina však stranu volila, a to kvůli známé osobnosti ve straně nebo volebnímu programu strany. Důvody úspěchu strany ČSSD v komunálních volbách jsou podle zkoumaného vzorku za první osobnost Ing. Stanislava Mrvky, za druhé starší obyvatelstvo a za třetí dlouhodobé působení politické strany ve městě. Více než dvě třetiny respondentů si myslí, že úspěchy strany ČSSD lze připsat bývalému starostovi Ing. Stanislavu Mrvkovi.

Na základě těchto zjištění lze potvrdit, že osoba Ing. Stanislava Mrvky měla pozitivní vliv na působení strany ČSSD a její umístění v komunálních volbách v Jindřichově Hradci. Pan Mrvka byl od roku 2010, kdy se poprvé objevil na kandidátní listině, nejoblíbenějším kandidátem strany. Pokaždé získal mandát a stal se členem zastupitelstva. Jak již bylo v práci zmíněno, pro stranu ČSSD působící v Jindřichově Hradci budou zásadní komunální volby v roce 2022, kdy budou muset obhájit své místo v zastupitelstvu města.

I. Summary

This thesis is focused on factors that affect the nature of the local political process in Jindřichův Hradec. It characterizes the main socio-economic indicators of the municipality, the evolution of the local politics and actors of the political process. The main goal of the thesis is to find out whether the citizens of Jindřichův Hradec voted the certain political party because of their sympathy for the well-known person in the leading position or because of their political programme. The theoretical basis describes the political process through the municipal self-government of the Czech Republic to the political participation of citizens. The socio-economic and demographic characteristics of the town is a transition between theoretical and practical part. It includes city characteristics, population information, demography, geography and education. The following practical part examines the individual years of municipal elections. Monitoring and comparing election results include the elections between 2002 and 2018. The data are gathered through the study of documents and information from the Czech Statistical Office and a questionnaire survey. The output of the practical part is that the personality of Stanislav Mrvka had a positive effect on the success of the CSDP (ČSSD) party in Jindřichův Hradec.

Keywords: political process, municipal elections, actors of political process, municipal self-government of the Czech Republic, voter turnout, political participation of citizens

II. Seznam použitých zdrojů

Literatura:

Balík, S. (2009). *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada.

Balík, S., Gongala, P., & Gregor, K. (2015). *Dvacet let komunálních voleb v ČR*. Centrum pro studium demokracie a kultury.

Cabada, L., & Kubát, M. (2007). *Úvod do studia politické vědy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.

Čmejrek, J., Bubeníček, V., & Luhanová, M. (2006). *Politika v regionálním rozvoji: úvod do studia*. Česká zemědělská univerzita v Praze.

Čmejrek, J. (2008). *Obce a regiony*. Praha: Alfa Nakladatelství.

Čmejrek, J., Bubeníček, V., & Čopík, J. (2010). *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Praha: Grada.

Hušek, P., & Smolík, J. (2019). *Politický systém a politické strany České republiky*. Brno: Mendelova univerzita.

Klíma, M. (1998). *Volby a politické strany v moderních demokraciích*. Praha: Radix.

Koudelka, Z. (2007). *Samospráva*. Linde.

Novák, M. (1997). *Systémy politických stran: Úvod do jejich srovnávacího studia*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON).

Říchová, B. (2002). *Úvod do současné politologie*. Praha: Portál.

Legislativa:

Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).

Internetové zdroje:

Ano bude líp (n.d.). Pár slov o ANO. Citováno 23. prosince 2021 z: <https://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/par-slov-o-ano/>

Český statistický úřad (n.d.). *Veřejná databáze – Jindřichův Hradec*. Citováno 5. března 2022 z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u=_VUZEMI_43_545881#

Český statistický úřad (2021). *Výsledky voleb a referend*. Citováno 2. listopadu 2021 z: <http://www.volby.cz>

ČSSD ČB (n.d.). *O nás*. Citováno 23. prosince 2021 z: <https://www.cssd-cb.cz/o-nas>

Fakulta managementu (2018). *Informace o fakultě*. Citováno dne 5. února 2022 z: <https://fm.vse.cz/informace-o-fakulte/>

Havlík, V. (2012). The Czech Republic. *Populist Political Parties in East-Central Europe*. Brno, CzR.: Masarykova Univerzita, 97-134. Citováno 28. října 2021 z: https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/30553753/Populist_political_parties_CZE-with-cover-page-v2.pdf?Expires=1636893543&Signature=F3I8L~TQlcHvJV4OjNfya8XJjnB~lW~rK~Z9tMW3d96zbyLCP5woP5Rx7Q5byP0JHuyoKYAyZZpQ5sPi~EqdJJIPouZ-GeQ1FSZfzbCaWbYZJ24oekZJ7nv-UqCaUhnnc~EEpirOj4foQ0pbSn1QkK1O25kaeHNxNxLgdzQYmnHalntNx7qMmdsCJZQRVRRq0J14QMJDQq2cPSEmMgosaWMDDeu2cqVzKjtn5B9f27z~nIj-lfmFlhpg4ZpamNgZmyqM0Cs~tB0qWz2ORJbE1jxYP9oWWoH8L~o6XrxzzwGVQ8eIG54gx2lwXESKUYq5li8RCQY19DzZFO86II6-Kg_&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA

Havlík V., & Voda P. (2016). The Rise of New Political Parties and Re-Alignment of Party Politics in the Czech Republic. *Acta Politologica* 8(2), 119-144. Citováno 28. října 2021 z: https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/60424025/the-rise-of-new-political-parties-and-re-alignment-of-party-politics-in-the-czech-republic_Content_File-PDF20190828-72201-1mm8ez2.pdf?1567022366=&response-content-disposition=inline%3B+filename%3DThe_rise_of_new_political_parties_and_re.pdf&

[Expires=1636889712&Signature=cl~cLW3x79SxqLJkUCnHuH5IEQwpmtDlcRhuUO2ipmxD~mAjIn3BmlPh3xW9Uh011umDMRBTBzscRRvZRKHt6EMD~6My98-230xHX-hgSMHy~kvQfDcX5yloMTp9XQJALhgBzm6ZEpdkcfCAQVNQjVYFTnSf8tCelqHfZPnPvmnkQa6lOctMHbEC0K2QIY6jm5Q327WQbRILRX6aZ6YYsEeydERKAVLetm9AQIR4tCA8~EjIB0xUwkwoIK75F8AA6KZh0Ft7a2Oz~WIZBrEIITH2-csEITY5rpg6eJfIORnVUgpJBvU45tAb6W2L4nN3z48DBOFolgVOOaTEckiBfw_ &Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA](https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/humaff-2020-0007/html)

Havlík, V. (2020). Economy and political distrust: Explaining public anti-partyism in the Czech Republic. *Human Affairs*, 30(1), 72-85. Citováno 5. února 2022 z: <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/humaff-2020-0007/html>

Infocentrum Jindřichův Hradec (2011). *Historie Jindřichova Hradce*. Citováno 18. února 2022 z: <https://infocentrum.jh.cz/cs/o-meste/historie-jindrichova-hradce.html>

Infocentrum Jindřichův Hradec (2017). *Sportovní vyžití*. Citováno dne 18. února 2022 z: <https://infocentrum.jh.cz/cs/sportovni-vyziti.html#skat=0;r=0>

KDU (n.d.). *Kdo jsme*. Citováni 23. prosince 2021 z: <https://www.kdu.cz/o-nas/kdo-jsme>

KSČM (n.d.). *Kdo jsme a co chceme*. Citováno 23. prosince 2021 z: <http://www.kscm.czi.cz/node/125>

Kudy z nudy (n.d.). *Jindřichův Hradec*. Citováno 5. listopadu 2021 z: <https://www.kudyznudy.cz/kam-pojedete/jizni-cechy/ceska-kanada/jindrichuv-hradec>

Kurzy.cz (n.d.). *Jindřichův Hradec*. Citováno 18. února 2022 z: <https://www.kurzy.cz/obec/jindrichuv-hradec/>

Město Jindřichův Hradec (n.d.). *Znak Jindřichova Hradce*. Citováno dne 18. února 2022 z: <https://www.jh.cz/galerie/1441203.png>

Město Jindřichův Hradec (2011). *Katalog podnikatelů*. Citováno 30. ledna 2022 z: https://www.jh.cz/redakce/index.php?lanG=cs&clanek=50397&slozka=50396&as4uOriginalDomain=www.jh.cz&as4u_protocol=https&

Město Jindřichův Hradec (2013). *Zájmové subjekty*. Citováno 30. ledna 2022 z: https://www.jh.cz/redakce/index.php?lanG=cs&clanek=53016&slozka=50396&as4uOriginalDomain=www.jh.cz&as4u_protocol=https&ConfirmCookie=confirm&

Město Jindřichův Hradec (2016). *Základní školy a mateřské školy*. Citováno 17. listopadu 2021 z: <https://www.jh.cz/cs/mestsky-urad/odbory-uradu/odbor-skolstvi-mladeze-a-telovychovy/zakladni-skoly-a-materske-skoly/>

Město Jindřichův Hradec (2019). *Základní informace*. Citováno 2. listopadu 2021 z: <https://www.jh.cz/cs/mesto/zakladni-informace.html>

ODS (n.d.). *O nás*. Citováno 23. prosince 2021 z: <https://www.ods.cz/o-nas>

Patrioti JH (n.d.). *Kdo jsme*. Citováno 23. prosince 2021 z: <https://www.patriotijh.cz/kdo-jsme/>

SNK ED (2007). *O nás*. Citováno 23. prosince 2021 z: <http://www.snked.cz/o-nas.html>

TOP 09 (n.d.). *Stanovy*. Citováno 23. prosince 2021 z: <https://www.top09.cz/o-nas/stanovy/>

III. Seznam tabulek a obrázků

Tabulka 1 Počet členů zastupitelstva na základě počtu obyvatel	10
Tabulka 2 Funkce politických stran.....	26
Tabulka 3 Volby do zastupitelstva města v roce 2002	40
Tabulka 4 Volby do zastupitelstva města v roce 2006	42
Tabulka 5 Volby do zastupitelstva města v roce 2010	43
Tabulka 6 Volby do zastupitelstva města v roce 2014	45
Tabulka 7 Volby do zastupitelstva města v roce 2018	46
Tabulka 8 Porovnání volební účasti v Jindřichově Hradci s celorepublikovým průměrem	47
Tabulka 9 Pořadí a počet získaných mandátů v jednotlivých volbách	49
Tabulka 10 Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny 2002-2021	50
Obrázek 1 Účast ve volbách do Poslanecké sněmovny a v obecních volbách	29
Obrázek 2 Město Jindřichův Hradec a jeho místní části	31
Obrázek 3 Znak Jindřichova Hradce	32
Obrázek 4 Vývoj počtu obyvatel	33
Obrázek 5 Počet obyvatel podle věku a pohlaví.....	34
Obrázek 6 Procentuální zastoupení zastupitelů v zastupitelstvu města podle politické příslušnosti	38
Obrázek 7 Volební účast v %	48
Obrázek 8 Otázka č. 3	52
Obrázek 9 Otázka č. 4.....	53
Obrázek 10 Otázka č. 5.....	53
Obrázek 11 Otázka č. 7.....	54
Obrázek 12 Otázka č. 8.....	55
Obrázek 13 Otázka č. 9.....	56
Obrázek 14 Otázka č. 10.....	56
Obrázek 15 Otázka č. 11	57
Obrázek 16 Otázka č. 15.....	59

IV. Přílohy

Dotazníkové šetření

Dobrý den,

jmenuji se Vanessa Berková a jsem studentka Ekonomické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. V současné době vypracovávám bakalářskou práci na téma Politický proces v Jindřichově Hradci. V práci se zaměřuji na komunální volby v Jindřichově Hradci mezi lety 2002 a 2018.

Ráda bych Vás poprosila o vyplnění dotazníku. Jeho účelem je zjistit, jak obyvatelé Jindřichova Hradce vnímají komunální volby a stranu ČSSD působící ve městě. Dotazník je anonymní a bude sloužit pouze pro účely této bakalářské práce.

Předem Vám děkuji za Vaši pomoc a čas strávený vyplněním tohoto dotazníku.

Vanessa

1. Žijete, máte trvalý pobyt nebo jste žili v době od roku 2002 do roku 2018 v Jindřichově Hradci a jeho přilehlém okolí?

Ano

Ne

2. Chodíte ke komunálním volbám?

Ano

Ne

Občas

3. Z jakého důvodu chodíte ke komunálním volbám? (Otázka s více možnostmi výběru.)

Mám možnost něco změnit

Je to má morální povinnost jakožto občana

Podporuji stranu, která je mi blízká

Podporuji určitého kandidáta

Mám možnost vyjádřit svůj názor

Mám zájem o politiku

Jiné:

4. Z jakého důvodu nechodíte ke komunálním volbám? (Otázka s více možnostmi výběru.)

Nemám zájem o politiku

Můj hlas nemá takovou sílu

Nemám čas v době voleb

Jsem nezletilý/nezletilá

Jsem znechucen/a z chování politiků

Těžký výběr mezi stranami

Neznám kandidáty

Nedůvěřuji politikům

Jiné:

5. Jakých voleb se běžně účastníte? (Otázka s více možnostmi výběru.)

Volby do Evropského parlamentu

Volby do krajských zastupitelstev

Volby do obecních zastupitelstev

Volby do Senátu

Volby do Poslanecké sněmovny

Volby prezidenta republiky

6. Jak moc jsou podle Vašeho názoru důležité jednotlivé volby? (1 - velmi nedůležité, 5 - velmi důležité)

Volby do Evropského parlamentu

Volby do krajských zastupitelstev

Volby do obecních zastupitelstev

Volby do Senátu

Volby do Poslanecké sněmovny

Volby prezidenta republiky

7. Zajímá Vás politické dění na komunální úrovni v Jindřichově Hradci?

Ano

Spíše ano

Spíše ne

Ne

8. Jaké jsou Vaše důvody při volbě určité strany? (Otázka s více možnostmi výběru.)

Sympatie s volebním programem

Známá osobnost

Shodná volba s příbuznými

Snaha nastolit změnu

Důvěra představitelů

Jsem součástí strany

Záruka demokracie

Jiné:

9. Volili jste v období od roku 2002 do roku 2018 alespoň jednu stranu ČSSD v komunálních volbách?

Ano

Ne

Nevzpomínám si

10. Z jakého důvodu jste volili stranu ČSSD? (Otázka s více možnostmi výběru.)

Oblíbenost strany

Známá osoba/osobnost ve straně

Volební kampaň

Volební program strany

Sympatie se stranou

Východisko z nouze

Jiné:

11. Z jakého důvodu jste nevolili stranu ČSSD? (Otázka s více možnostmi výběru.)

Nezájem o stranu

Neznalost osob ve straně
Oblíbenost jiné strany
Špatná volební kampaň nebo program strany
Negativní názor na představitele strany
Jiné:

12. Do jaké míry souhlasíte s následujícími charakteristikami strany ČSSD na komunální úrovni? (Odpovědi zcela souhlasím, spíše souhlasím, spíše nesouhlasím, vůbec nesouhlasím)

Naslouchá občanům a zná jejich problémy
Usiluje o změnu
Má jasnou strategii do budoucna
Důvěřuji jejím představitelům
Sympatie s volebním programem
Představitelé mají dobré komunikační schopnosti
Konflikty řeší s klidem
Je pouze východiskem z nouze
Její představitelé pracují dobře na obecní úrovni
Dobrá volební kampaň strany

13. Pokud byste měli zvolit stranu ČSSD, jaký by byl Váš hlavní důvod? (Otázka s více možnostmi výběru.)

Volební program strany
Znamá osobnost
Volební kampaň
Oblíbenost strany
Volba strany kvůli příbuzným/známým
Blízká nebo známá osoba na kandidátní listině
Jiné:

14. Jaké jsou podle Vás důvody úspěchu politické strany ČSSD v komunálních volbách v Jindřichově Hradci?

15. Myslíte si, že úspěch strany ČSSD v komunálních volbách od roku 2010 tkví v osobnosti Ing. Stanislava Mrvky?

Ano

Spíše ano

Nevím

Spíše ne

Ne

16. Jakou charakteristiku byste přiřadili k Ing. Stanislavu Mrvkovi? (Otázka s více možnostmi výběru.)

Komunikativní

Nekomunikativní

Proaktivní

Reaktivní

Spolehlivý

Nespolehlivý

Zodpovědný

Nezodpovědný

Sympatický

Nesympatický

Jiné:

17. Býváte spokojení s výsledky komunálních voleb v Jindřichově Hradci? (1 – velmi nespokojený/nespokojená, 5 – velmi spokojený / spokojená)

18. Jaké je Vaše pohlaví?

Muž

Žena

Jiné:

19. Jaký je Váš věk?

méně jak 17

18-27

28-37

38-47

48-67

68 a více

20. Jaký je Váš sociální status?

Student/studentka

Zaměstnanec/zaměstnankyně

Osoba samostatně výdělečně činná

Nezaměstnaný/nezaměstnaná

Rodičovská dovolená

Důchodce/důchodkyně

Jiné:

21. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Základní škola

Střední škola s výučním listem

Střední škola s maturitou

Vyšší odborná škola (diplomovaný specialista)

Vysoká škola (bakalářský studijní program)

Vysoká škola (magisterský studijní program)

Vysoká škola (doktorský studijní program)

Jiné: